

3. Охарактеризуйте діяльність Парламентського комітету асоціації.
4. Проаналізуйте ефективність діяльності Платформи громадянського суспільства від України.
5. Зазначте ключові вимоги європейської сторони з питання формуванню складу Платформи громадянського суспільства.
6. Дайте оцінку діяльності Ради асоціації Україна – ЄС.
7. Вкажіть виконані завдання на шляху інтеграції за звітами Урядового офісу з питань європейської інтеграції.
8. Назвіть не виконані завдання на шляху інтеграції за звітами Урядового офісу з питань європейської інтеграції.
9. Які перешкоди існують на шляху процесу інтеграції?
10. Окресліть досягнення України на шляху інтеграції.

Тема 7. Східне партнерство: сучасний стан та перспективи розвитку (2 години)

План:

1. Становлення Східного партнерства як шведсько-польська ініціатива для прискорення євроінтеграційного поступу України. Склад, учасники, завдання проекту та діяльність у 2009–2011 рр.
2. Україна у Східному партнерстві. Діяльність Української платформи ФГС СхП: основні досягнення.
3. Українська криза та Східне партнерство: Третій саміт СхП у Вільнюсі (28–29 листопада 2013); Четвертий саміт СхП у Ризі (21–22 травня 2015). Основні висновки.
4. Перегляд стратегії ЄПС, зокрема Східного партнерства. Пропозиції України.
5. Оновлена зовнішньополітична та безпекова політика ЄС. Стратегічні пріоритети для СхП. Євроінтеграційні перспективи України.

Методичні рекомендації:

Мета заняття полягає в аналізі змін, які відбувалися у форматі СхП під впливом української кризи.

При підготовці до заняття перша група студентів готує презентацію щодо історії створення та діяльності СхП як різновиду Європейської політики сусідства.

Слід звернути увагу на позицію ініціаторів проекту (Польщу та Швецію) та місце України серед інших країн-учасниць. Потрібно проаналізувати перший та другий саміти Східного партнерства й підсумувати їхню діяльність на кінець 2013 р. (підготовки для підписання тексту УА між Україною та ЄС на третьому саміті СхП у Вільнюсі).

Інша група студентів готує презентацію щодо запровадження Східного партнерства в Україні. Спеціальної уваги потребує діяльність Української платформи ФГС СхП.

Наступна група готує презентацію щодо проведення третього та четвертого саміту СхП та аналізує зміни позиції серед країн пострадянського простору. Результати саміту СхП в Ризі фіксують задачі зміни формату цього проекту. Виокремлення двох груп країн під впливом розвитку української кризи та посилення геополітичної активності Росії.

Останнє питання теми підлягає колективному обговоренню за модераторської функції викладача. Європейські та українські пропозиції щодо зміни формату діяльності у межах СхП. При підготовці проаналізувати документ, підготовлений Урядовим офісом з питань європейської інтеграції «Оновлення європейської політики сусідства: бачення України» та ухвалену ЄС у листопаді 2015 р. переглянуту стратегію ЄПС.

Слід проаналізувати також нові ініціативи ЄС, які стосуються зовнішньополітичних та безпекових питань, які стали певною реакцією на події, процеси та зміни, які відбуваються в Європі останніми роками. Це Глобальна стратегія зовнішньої та безпекової політики ЄС (червень 2016 р.) та Східне партнерство – фокусування на ключових пріоритетах та результатах (грудень 2016 р.), які фіксують нові реалії європейського буття. Вони дозволять оцінити роль України у європейських процесах та вибудувати стратегію української влади в реалізації інтеграційних завдань. Заняття має закінчитися ухваленням

спільних рекомендацій щодо політики України у її євроінтеграційному поступі відповідно до зміни ситуації в Європі та світі.

Джерела:

1. Східне партнерство [Електронний ресурс] // сайт Урядовий портал. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248512957
2. Спільна заява саміту Східного партнерства у Празі 7 травня 2009 року [Електронний ресурс] / сайт Верховна Рада України. – Режим доступу: URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_437
3. Спільна декларація саміту Східного партнерства, Варшава, 29–30 вересня 2011_ Joint Declaration of the Eastern Partnership Summit, Warsaw, 29-30 September 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/mediafiles/files/roadmap_cover_en.pdf
4. Спільна Декларація Саміту Східного партнерства, Вільнюс, 28-29 листопада 2013 року [Електронний ресурс] / сайт «Міністерство закордонних справ України». – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreign-offices-news/16631-spilna-deklaracija-samitu-skhidnogo-partnerstva-vilynyus-28-29-listopada-2013-roku>
5. Резолюція Європейського парламенту щодо результатів саміту у Вільнюсі та майбутнього Східного партнерства з особливою увагою до України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Politics/96568>
6. Підсумкова декларація Ризького саміту Східного партнерства [Електронний ресурс] // Європейська правда, 22 травня 2015. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2015/05/22/7034050>
7. Форум Громадянського Суспільства Східного Партнерства [Електронний ресурс] / сайт «Європейський простір» – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/themes/EaP/csf.html>
8. Review of the European Neighbourhood Policy / Огляд Європейської політики сусідства [Електронний ресурс] / сайт Європейської комісії. – Режим доступу: <http://europa.eu/globalstrategy/fr/node/49>
9. Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe. A Global Strategy for the European Union's Foreign And Security Policy [Електронний ресурс] / Глобальна стратегія для зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу / сайт Європейської комісії. – Режим доступу: : http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf
10. Eastern Partnership – Focusing on key priorities and deliverables [Електронний ресурс] / Східне партнерство – фокусування на ключових пріоритетах та результатах / сайт Європейської комісії. – Режим доступу: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/swd_2016_467_fl_joint_staff_working_paper_en_v3_p1_8733051.pdf
11. White paper on the future of Europe / Біла книга щодо майбутнього Європи [Електронний ресурс] / сайт Європейської комісії. – Режим доступу: C:/Users/Expert/Downloads/White%20Paper%20on%20the%20future%20of%20Europe.pdf

12. The EU in 2016. General report on the activities of the European Union / Звіт ЄС за 2016 рік [Електронний ресурс] / сайт Європейської комісії. Режим доступу: file:///C:/Users/Expert/Downloads/NAAD17001ENN_002.pdf

Література:

1. Брень Ю. Місце та перспективи України в політиці «Східного партнерства» / Ю.В. Брень, В.В. Гулай // Панорама політологічних студій. – 2012. – Вип. 8. – С. 81–87.
2. Восточное партнерство: до и после Вильнюса / [под ред. А.А. Языковой]. – М., 2014. – 94 с.
3. Демчишак Р. Етапи євроінтеграції країн ЦСЄ і ПСЄ у контексті реалізації європейського шляху розвитку України. Львів, 03.11.2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/28211/1/003-011-015.pdf>
4. Ільницька У. Східне партнерство як вимір Європейської політики сусідства та діалоговий рівень співробітництва України з ЄС. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2014. – вип. 26. – С. 113–120.
5. Нова Стратегія ЄС для зовнішньої і безпекової політики: прагнення «стратегічної автономності» та дистанціюватися від проблем Східної Європи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/ForeignPolicyResearchInstitute/posts/1024708784310086>
6. Мусієнко С. Значення проекту «Східне партнерство» для країн-учасниць // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 12. – С. 120–130.
7. Палагнюк Ю. Зміст та перспективи політики Східного партнерства як зовнішньополітичної ініціативи ЄС щодо України. Державне управління та місцеве самоврядування. – 2014. – Вип. 2. – С. 13–20. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2014_2_4.
8. Пошедін О.І. Реформування Європейської політики сусідства [Електронний ресурс] / Пошедін О.І., Чулаєвська М.Є. – Режим доступу: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/54/files/a25e2dc5-15d5-40ba-af87-9c8175e3fd4f.pdf>
9. Сидорук Т. В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства : монографія. Львів, 2012. – 444 с.
10. Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / [І.Ф. Газізуллін, М.М. Гончар, О.В. Коломієць та ін.]; за ред. В. Мартинюка; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К., 2009. – 84 с.
11. Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України. За ред. В. Мартинюка., Київ 2009 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ucipr.kiev.ua/files/books/EaP_2009u.pdf
12. Східне партнерство: початок громадського виміру. сайт Демократичні ініціативи». [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dif.org.ua/ua/archive/press_releases_archive/klphfrseduifdrghj.htm
13. Тодоров І. Регіональний вимір ініціативи ЄС «Східне партнерство» в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://http://history.org.ua/JournALL/chornlit/chornlit_2013_8/7.pdf

14. Чумаченко О. Східне партнерство Європейського Союзу: особливості двосторонніх відносин і багатостороннього виміру. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kyumu.edu.ua/vmv/v/p05/ar328342.pdf>.
15. Шаповалова О. Східне партнерство: асиметрія очікувань і можливостей. International Review. Відносини Україна – ЄС: «Східне партнерство» у регіональному вимірі – 2010. – №3 (15). – С. 6.

ТЕКСТИ ДЖЕРЕЛ

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО

ПЕРШИЙ САМІТ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПРАЗІ

Участь беруть глави 27 держав-учасниць ЄС та шести пострадянських республік членів Східного партнерства; Голови Європейської Ради та Європейської Комісії, представники Європарламенту, Комітету регіонів, Соціально-економічного Комітету, ЄЕБРР.

Спільна заява Саміту Східного партнерства у Празі

(Прага, 7 травня 2009 р.)

Глави Держав або Урядів та представники Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Республіки Вірменія, Грузії, Республіки Молдова та України, представники Європейського Союзу та Глави Держав або Урядів та представники держав-членів ЄС зустрілися у Празі, маючи на меті виведення відносин між ними на новий рівень шляхом започаткування Східного партнерства, та ухвалили цю Спільну заяву:

Більш амбітне партнерство між Європейським Союзом та країнами-партнерами

1. Східне партнерство започатковується як спільне прагнення держав-членів Європейського Союзу та їхніх східноєвропейських партнерів (далі – країни-партнери), що засновується на взаємних інтересах і зобов'язаннях, а також на спільній власності і відповідальності. Воно розвиватиметься спільними зусиллями та у цілковито прозорий спосіб.

Учасники Празького Саміту погоджуються, що Східне партнерство базуватиметься на відданості принципам

міжнародного права та фундаментальним цінностям, включаючи демократію, верховенство права і повагу до прав людини та основних свобод, а також відданості принципам ринкової економіки, сталого розвитку та належного врядування.

Східне партнерство засновується на існуючих двосторонніх договірних відносинах та доповнює їх. Воно розвиватиметься без будь-яких застережень щодо прагнень окремих країн-партнерів стосовно їхніх майбутніх відносин з ЄС. Східне партнерство керуватиметься принципами диференціації та обумовленості.

Східне партнерство розвиватиметься паралельно із двостороннім співробітництвом між ЄС та третіми державами.

2. Головною метою Східного партнерства є створення необхідних умов для прискорення політичної асоціації та подальшої економічної інтеграції між Європейським Союзом і зацікавленими країнами-партнерами. Істотне посилення політики ЄС щодо країн-партнерів досягатиметься шляхом розвитку особливого східного виміру Європейської політики сусідства. З цією метою Східне партнерство підтримуватиме проведення країнами-партнерами політичних і соціально-економічних реформ та сприятиме наближенню до Європейського Союзу. Це відповідає спільним зобов'язанням щодо стабільності, безпеки і добробуту Європейського Союзу, країн-партнерів та дійсно всього європейського континенту.

Східне партнерство має надалі забезпечувати стабільність та багатостороннє зміцнення довіри. Конфлікти перешкоджають співробітництву. Відтак, учасники Празького Саміту наголошують на необхідності їхнього якнайшвидшого мирного врегулювання відповідно до норм та принципів міжнародного права та на основі рішень і документів, ухвалених у цих рамках.

Крім того, Східне партнерство може сприяти розвитку тісніших зв'язків між самими країнами-партнерами.

3. Східне партнерство несе в собі чіткий політичний сигнал щодо необхідності підтримувати і посилювати курс на реформи. Східне партнерство надасть додатковий імпульс для економічного, соціального та регіонального розвитку країн-партнерів. Воно сприятиме належному урядуванню, у т.ч. у фінансовому секторі, регіональному розвитку та соціальній

згуртованості, а також сприятиме зменшенню соціально-економічної нерівності країн-партнерів. Таким чином, Східне партнерство доповнюватиме макроекономічну допомогу, що надається через відповідні міжнародні інструменти.

Більш глибокі двосторонні зв'язки

4. <...> Учасники Саміту погодились, що двостороннє співробітництво під егідою Східного партнерства має створити основу для угод про асоціацію між ЄС та тими країнами-партнерами, які прагнуть та здатні виконувати кінцеві зобов'язання.

5. Нові угоди про асоціацію, окрім існуючих можливостей для торгівлі та інвестицій, передбачатимуть створення або закріплять мету створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі в тих випадках, коли позитивний ефект від лібералізації торгівлі та інвестицій посилюватиметься регуляторною адаптацією, яка призводить до наближення до норм та стандартів ЄС. Відкриті ринки та економічна інтеграція є визначальними чинниками сталого розвитку країн-партнерів та підтримки процесу політичної стабілізації. Створення поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі між ЄС та країнами-партнерами може перерости у довгостроковій перспективі в мережу поглиблених та всеохоплюючих зон вільної торгівлі. <...>

7. Підтримка мобільності громадян та лібералізація візового режиму у безпечному середовищі є іншим важливим аспектом Східного партнерства.

8. Східне партнерство має на меті посилення енергетичної безпеки шляхом співпраці, спрямованої на довгострокове стабільне і безпечне енергопостачання та транзит, у т.ч. шляхом покращення регулювання, енергоефективності та поширення використання джерел відновлювальної енергії.

Акцент на багатосторонньому співробітництві

9. Багатосторонній формат Східного партнерства сприятиме співпраці, а також вільному та відкритому діалогу для досягнення цілей партнерства. Воно здійснюватиметься на основі спільних рішень Європейського Союзу та країн-партнерів. <...>

Багатосторонній формат має на меті заохочення зв'язків між самими країнами-партнерами та стане форумом для обговорення подальшого розвитку Східного партнерства.

Для тих країн-партнерів, які хочуть досягнути прогресу в наближенні до ЄС, вирішальними є законодавче та регуляторне наближення. Багатосторонній формат забезпечить запровадження відповідних систематичних заходів, включно з цільовими засіданнями, присвяченими презентації та роз'ясненню з боку Європейського Союзу законодавства та стандартів ЄС, а також їх порівняння з національною політикою та законодавством.

10. Зустрічі Глав Держав або Урядів Східного партнерства планується проводити кожні два роки в ЄС та в країнах-партнерах. Міністри закордонних справ зустрічатимуться кожного року. Такі зустрічі на високому рівні надалі просуватимуть та формуватимуть Східне партнерство.

11. Чотири тематичні платформи, організовані Європейською Комісією, забезпечать роботу цільових засідань та слугуватимуть основою для відкритих і вільних дискусій за основними сферами співпраці, а саме: демократія, належне урядування та стабільність; економічна інтеграція та зближення із секторальними політиками ЄС; енергетична безпека; та контакти між людьми. <...>

15. У Празькому Саміті взяли участь високі представники Європейського парламенту, Комітету регіонів, Європейського економічного та соціального комітету, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку. Східне партнерство залучить широке коло учасників, включно з міністерствами та відомствами, парламентами, громадянським суспільством, міжнародними організаціями (такими як ОБСЄ, Рада Європи та ОЕСР), міжнародними фінансовими організаціями, приватним сектором, економічними та соціальними партнерами в рамках багатосторонніх платформ.

Відтак, учасники Празького Саміту запрошують парламентарів Європейського Союзу та країн-партнерів висловити своє бачення щодо пропозиції Європейського парламенту заснувати Парламентську Асамблею Східних сусідів ЄС (EURO-NEST PA), а Європейську Комісію – розробити та

запропонувати механізми створення Форуму Громадянського суспільства Східного партнерства.

Учасники також закликають Європейський інвестиційний банк працювати над інвестиційною підтримкою малих та середніх підприємств в рамках мандату Східного сусідства. Вони закликають Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші міжнародні фінансові організації створити відповідний спільний інструмент для малих та середніх підприємств. <...>

Заключні положення

19. Учасники Празького Саміту погоджуються з необхідністю популяризувати ключові принципи та цілі Східного партнерства серед громадськості, забезпечити громадську підтримку та підвищити рівень обізнаності з цього приводу. Підвищена упізнаваність конкретних проектів та заходів зробить ініціативу ближчою до громадян. <...>

21. Учасники Празького Саміту переконані, що результати Саміту та започаткування Східного партнерства сприятимуть справі демократії, зміцненню стабільності та добробуту, приносячи сталі та відчутні вигоди для громадян всіх країн-учасниць. Учасники Саміту тісно співпрацюватимуть над досягненням завдань, окреслених у цій Спільній заяві.

Друкується за: Спільна заява Саміту Східного партнерства у Празі [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_437

ДРУГИЙ САМІТ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА В ВАРШАВІ

Участь беруть глави 27 держав-учасниць ЄС та 6 країн-партнерів Східного партнерства. Українську делегацію очолював Президент України В. Янукович. Не виправдалися очікування української сторони щодо фіксації офіційних гарантій членства для країн-партнерів СхП в разі виконання зобов'язань та проведення реформ.

Спільна заява Варшавського саміту Східного партнерства (Варшава, 29–30 вересня 2011 р.)

Глави держав і урядів, а також представники Республіки Вірменія, Республіки Азербайджан, Грузії, Республіки Молдова

та України, представники Європейського союзу і глави держав або урядів членів ЄС зустрілися в Варшаві 29–30 вересня 2011 року та знову підтвердити свою прихильність цілям і продовження реалізації Східного партнерства. Президент Європарламенту і представники Комітету регіонів, Економічного та соціального комітету, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку також були присутні на зустрічі на найвищому рівні.

Празький саміт в травні 2009 року започаткував стратегічне і амбітне Східне партнерство як спеціальний аспект Європейської політики сусідства, і в подальшому підтримувати процеси реформування країн Східної Європи з метою прискорення їх політичної асоціації та економічної інтеграції з Європейським Союзом. В порядку денному узгодженому в Празі містяться керівні принципи Східного партнерства, і учасники Варшавського саміту знову підтверджують свою прихильність повною мірою їхньої реалізації.

<...> Учасники Варшавського саміту визнають європейські прагнення та європейський вибір деяких партнерів та їх прихильність будувати глибоку й стабільну демократію. Вони підкреслили особливу роль Східного партнерства, щодо підтримки тих країн, хто шукає більш тісних відносин з ЄС.

Багато чого вже було досягнуто. Політичні та економічні реформи були реалізовані в країнах-партнерах і відносини між ЄС і його східними партнерами значно поглиблюються. Існує більша торгово-економічна взаємодія між ЄС та його східними партнерами, ніж будь-коли раніше. Для того, щоб закріпити цю тенденцію, ЄС і більшість його партнерів беруть участь в переговорах щодо угоди про асоціацію, які також приведуть до становлення поглибленої і всеосяжної зон вільної торгівлі, як тільки будуть виконані умови. <...>

Варшавський саміт вітає створення Парламентської Асамблеї Європест (Euronest), а також підвищення ролі громадянського суспільства, в рамках Форуму громадянського суспільства. Він вітає створення Бізнес-форуму Східного партнерства та Конференції регіональних і місцевих влад Східного партнерства.

* * *

Глави держав і урядів, а також представники Республіки Вірменія, Республіки Азербайджан, Грузії, Республіки Молдова та України, представники Євросоюзу і глави держав або урядів держав-членів ЄС, які прагнуть успіху і розвитку Східного партнерства, і тому домовилися про таке:

Більш глибока двостороння взаємодія: політична асоціація, соціально-економічна інтеграція та мобільність

1. Східне партнерство спрямоване на створення необхідних умов для прискорення політичної асоціації та подальшої економічної інтеграції між Євросоюзом і зацікавленими країнами-партнерами, визнають економічні вигоди від розширення торгівлі товарами і послугами, потенціал збільшення обсягу інвестиційних потоків і важливість прогресивної економічної інтеграції з внутрішнім ринком ЄС. Східне партнерство буде прагнути продовжувати підтримувати політичні та соціально-економічні реформи в країнах-партнерах, полегшуючи всебічне наближення до Європейського Союзу, що поступово призведе до економічної інтеграції з внутрішнім ринком ЄС, і, отже, до створення економічного простору між ЄС і країнами-партнерами. <...>

3. Угоди про Асоціацію з всеосяжними програмами реформ і, в разі необхідності, з поглибленими та всеохоплюючими зонами вільної торгівлі (ПВЗВТ) як невід'ємної їх складової, є наріжним питанням відносин в рамках Східного партнерства. Продуктивні переговори відбулися з Україною. У цьому контексті учасники Варшавського саміту з нетерпінням очікують можливого завершення переговорів до проведення саміту Україна-ЄС в грудні 2011 року¹. <...>

7. Учасники Варшавського саміту домовилися зміцнювати співробітництво в областях, пов'язаних з безпекою, свободою, правосуддям та координації між відповідними системами, як на двосторонньому, так і на регіональному рівнях. Подальша

¹ З 2007 року Україна та ЄС готували текст нового документу двосторонніх відносин – Угоду про асоціацію з ПВЗВТ, який мав замінити Угоду про партнерство та співробітництво (УПС). На момент проведення саміту переговори майже закінчилися, і дійсно про завершення підготовки тексту УА було повідомлено в Києві на саміті Україна – ЄС 19 грудня 2011 року, як і передбачалось результатами саміту.

співпраця і координація включатиме в себе, зокрема, запобігання та боротьбу з нелегальною міграцією, сприяння безпечній, добрекерованій міграції та мобільності, інтегрованого управління кордонами, боротьбу з наркотиками, організованою злочинністю, торгівлею людьми та відмиванням грошей, боротьбу з тероризмом, а також боротьбу з корупцією і подальшу роботу в напрямку цілком незалежної судової системи.

8. Основною метою Східного партнерства залишається підвищення мобільності громадян в безпечному та добре керованому середовищі. В якості першого кроку ця мета передбачає угоди про спрощення візового режиму і реадмісію¹. Після того, як ці угоди будуть укладені і ефективно реалізовані, ЄС і країни-партнери будуть приймати поступові кроки в напрямку безвізового режиму в установленому порядку на індивідуальній основі. <...>

10. Учасники Варшавського саміту вітають запуск програм Комплексного розвитку інституційного потенціалу з метою підтримки реалізації майбутніх угод про асоціацію, включаючи поглиблені і всеосяжні зони вільної торгівлі, а також для підтримки здійснення планів дій щодо лібералізації візового режиму. Вони також вітають пілотні програм регіонального розвитку, які сприятимуть в подоланні економічних, соціальних і регіональних диспропорцій країн-партнерів.

Участь в програмах і установах ЄС і розширення секторальної співпраці

11. Учасники Варшавського саміту погоджуються сприяти, в тому числі шляхом подальшого співфінансування, участі країн-партнерів у програмах і агенствах ЄС. <...>

13. Посилаючись на свою енергетичну взаємозалежність, учасники Варшавського саміту домовилися зміцнювати своє енергетичне партнерство. Вони вітають існуюче двостороннє і багатостороннє співробітництво в галузі енергетики. <...>

14. У транспортному секторі, мережева інфраструктура ЄС і країн-партнерів мають бути пов'язані тісніше з тим, щоб полегшити пересування людей і товарів. <...>

¹ Взаємні зобов'язання країн забирати назад своїх громадян, які порушили діючі міграційні норми; один з пріоритетів міграційної політики ЄС.

Учасники Варшавського саміту взяли до відома значний прогрес, досягнутий в розробці Європейського внутрішнього повітряного простору. Вони вітають підписання Угоди Спільного повітряного простору між ЄС і Грузією і недавній початок переговорів з Республікою Молдова і очікується завершення переговорів з Україною. <...>

15. Учасники Варшавського саміту визнають, що прогрес на шляху до зеленої економіки, яка є екологічною, ефективно використовує ресурси та енергетику, становить важливу спільну мету. Вони як і раніше прихильні дотримуватися міжнародних стандартів екологічного права.

16. Учасники Варшавського саміту домовилися розвивати співробітництво в галузі сільського господарства і розвитку сільських районів в тому числі в рамках Програми європейського сусідства по сільському господарству і розвитку сільських районів.

17. У світлі зростаючої ролі інформаційних та комунікаційних технологій в демократизації суспільств, учасники Варшавського саміту погоджуються розширювати лібералізацію електронних комунікацій і вітають роботу по створенню мережі електронних регуляторів Східного партнерства.

18. Слід сприяти зміцненню співробітництва та політичного діалогу в рамках Східного партнерства з питань освіти, науки, молоді та культури, зокрема за рахунок запуску Молодіжної програми Сх П, продовження програми культури Сх П і розширення участі у відповідних програмах, зокрема продовження програм безперервної освіти, культури та молоді в рамках програми дій. Буде створено інноваційний простір, пов'язаний з «розумним» зростанням та Порядок денний інноваційних програм задля того, щоб зробити політику ефективнішою та наочнішою.

Зміцнення багатостороннього співробітництва

19. Учасники Варшавського саміту вітають прогрес, досягнутий в багатосторонньому форматі Східного партнерства. Багатосторонні платформи будуть і надалі сприяти нормативно-правовому зближенню країн-партнерів до законодавства ЄС, дозволяючи обмінюватися досвідом та кращими практиками. Програми роботи платформ і панелей будуть переглянуті, щоб

гнучко реагувати на потреби країн-партнерів, а також братимуть до уваги нові сфери співпраці. Учасники Варшавського саміту також згодні з тим, щоб зосередитися на швидкій реалізації п'яти східних флагманських ініціатив партнерства, які підтримують конкретні проекти співпраці між ЄС та країнами-партнерами. Вони вітають і очікують взаємодовньюваних та посиленних національних програм, таких як естонський Центр Східного партнерства, зосередженого на розвитку адміністративного потенціалу, а також Академії державного управління Східного партнерства у Варшаві.

20. Учасники Варшавського саміту визнають важливість багатостороннього співробітництва, яке вдосконалюється за допомогою Східного партнерства, а також підкреслюють важливість забезпечення узгодженості між різними відповідними регіональними ініціативами і мережами. Вони нагадують, що Східне партнерство може сприяти розвитку більш тісних зв'язків між самими країнами-партнерами.

21. Учасники Варшавського Саміту вітали створення Євронест – Парламентської Асамблеї, яка відіграватиме важливу роль в забезпеченні прогресу в справі реалізації цілей Східного Партнерства. Вони вітали запуск щорічної Конференції місцевих і регіональних влад Східного партнерства, що проводяться під егідою Комітету регіонів. Вони закликають Комітет регіонів працювати з місцевими та регіональними органами влади зі східними партнерами для створення постійної інституційної основи співпраці.

22. Учасники Варшавського саміту підкреслюють важливу роль, яку відіграє громадянське суспільство в досягненні цілей Східного партнерства. Вони зобов'язуються повністю підтримувати роботу громадянського суспільства, а також сприяти розвитку ролі громадянського суспільства в підтримці демократії, сталого соціально-економічного розвитку, належного управління та верховенства закону. Форум громадянського суспільства Східного партнерства і його Національні платформи мають важливе значення для просування демократичних цінностей, на яких базується партнерство. Участь Форуму в реалізації Східного партнерства має посилитися, в тому числі шляхом зміцнення потенціалу та розширення участі в

багатосторонньому форматі Східного партнерства. Цільова підтримка була і буде надаватися громадянському суспільству в країнах-партнерах у повній відповідності з існуючими інструментами та структурами, і, можливо, через створення Фонду громадянського суспільства і Європейського фонду за демократію. <...>

25. Учасники Варшавського саміту домовилися розвивати політичне співробітництво і діалог між ЄС та країнами-партнерами, в тому числі щодо реформ в галузі управління, спільних зусиль по зміцненню регіональної безпеки і вирішенню конфліктів, а також відповідних глобальних і регіональних питань безпеки і зовнішньої політики, які представляють взаємний інтерес.

26. Учасники Варшавського саміту знову підтверджують, що Східне партнерство має сприяти подальшому зміцненню стабільності і багатосторонньої довіри, і що конфлікти перешкоджають співпраці. У зв'язку з цим вони наголошують на необхідності їх як найшвидшого мирного врегулювання на основі принципів і норм міжнародного права, а також рішень і документів, прийнятих в цих рамках. <...>

27. Зміцнення діалогу і співпраці з питань міжнародної безпеки будуть спрямовані, зокрема щодо можливої участі партнерів в цивільних і військових операціях під керівництвом ЄС. Співпраця між ЄС і країнами-партнерами, а також проекти регіонального співробітництва та програм допомоги ЄС, буде приділяти більше уваги заходам мирного вирішення конфліктів та зміцнення довіри.

28. Учасники Варшавського саміту підкреслюють необхідність заохочення і поширення основних принципів та напрямків діяльності Східного партнерства серед громадськості, і згодні прийняти додаткові заходи для підвищення його видимості зокрема з використанням назви Східного партнерства виявлення відносин і діяльності між ЄС і країнами-партнерами.

29. Учасники Варшавського саміту вітають намір Високого представника і Європейської комісії запропонувати до кінця цього року дорожню карту та консультації з партнерами, в якій будуть перераховані цілі, інструменти, дії, керівництво і

контроль за їх виконанням до наступного саміту в другій половині 2013 року.

Переклад за: Спільна заява Варшавського саміту Східного партнерства 29–30 вересня 2011 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: ukraine- eu.mfa.gov.ua/ua/page/open/id/2909

ТРЕТІЙ САМІТ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА У ВІЛЬНЮСІ

Головною подією Третього саміту СхП, призначеного на 28–29 листопада 2013 року в Вільнюсі, мало стати підписання Угоди про асоціацію та ПЗВТ між Україною та ЄС. Проте, за тиждень до проведення саміту український уряд ухвалив рішення про призупинення підписання УА. Українська делегація, очолювана В. Януковичем, взявши участь в саміті, так і не підписала Угоди, чим спричинила початок кризи в Україні, наслідки якої істотно вплинули на ситуацію в Європі та світі.

Участь беруть глави 28 держав-учасниць ЄС та шести пострадянських республік членів Східного партнерства.

СПІЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ САМІТУ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

(Вільнюс, 28–29 листопада 2013 р.)

«Східне партнерство»: шлях уперед

Глави держав або урядів та представники Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Республіки Вірменія, Грузії, Республіки Молдова та України, представники Європейського Союзу і глави держав або урядів та представники його держав-членів зустрілися у Вільнюсі 28–29 листопада 2013 року. Президент Європейського Парламенту та представники Комітету регіонів, Європейського економічного і соціального комітету, Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) і Європейського банку реконструкції і розвитку (ЄБРР), Конференції регіональної та місцевої влади «Східного партнерства» (CORLEAP) та Парламентської асамблеї Європест також були присутні на Саміті.

Празький саміт у травні 2009 року започаткував стратегічне та амбітне «Східне партнерство», як специфічний вимір Європейської політики сусідства для подальшої підтримки сталого процесу реформ всіх Східноєвропейських країн, Держав, які беруть участь у «Східному партнерстві», з метою

прискорення політичної асоціації та економічної інтеграції зацікавлених партнерів з Європейським Союзом. Порядки денні, схвалені у Празі і Варшаві, містять керівні принципи «Східного партнерства». Учасники Вільнюського саміту підтверджують відданість їхній повній імплементації.

Учасники Вільнюського саміту тепло вітають значний крок уперед, здійснений в укладенні амбітних нових угод про асоціацію, включаючи поглиблені і всеохоплюючі зони вільної торгівлі (ПВЗВТ) між ЄС і деякими країнами-партнерами. Сьогодні, слідом за нещодавнім завершенням відповідних переговорів, були парафовані угоди про асоціацію, включно із ПВЗВТ, між ЄС та Молдовою і ЄС та Грузією. Учасники Вільнюського саміту беруть до уваги рішення Уряду України тимчасово призупинити процес підготовки до підписання Угоди про асоціацію та поглиблену і всеохоплюючу зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Вони також беруть до уваги безпрецедентну громадську підтримку на користь політичної асоціації та економічної інтеграції України з ЄС. ЄС та Україна підтверджують їх відданість підписанню цієї Угоди на основі рішучих дій та відчутного прогресу в трьох сферах, окреслених на Саміті Україна – ЄС у 2013 році. З цією метою, важливий прогрес вже був досягнутий. Ці угоди про асоціацію, включаючи ПВЗВТ, розроблені з метою підтримання далекосяжних політичних і соціально-економічних реформ та сприяння всеохоплюючому наближенню до ЄС, його правил та стандартів. <...> У рамках Європейської політики сусідства та «Східного партнерства», учасники Саміту підтверджують суверенне право кожного партнера вільно обирати рівень амбітності та цілі, яких він прагне у відносинах з Європейським Союзом.

Учасники Вільнюського саміту встановлюють такі цілі, що мають бути досягнуті Партнерством до 2015 року:

- <...> Забезпечення, де це можливо, підписання до осені 2014 року та тимчасового застосування угод про асоціацію/ПВЗВТ, започатковуючи таким чином фазу імплементації, та забезпечення доброго прогресу в процесі ратифікації угод;

- Укладення, де це можливо, порядків денних асоціації якомога швидше у 2014 році як засобу підготовки до/та

імплементатії угод про асоціацію/ПВЗВТ, що також слугуватимуть ключовим інструментом моніторингу;

- Продовження надання допомоги ЄС на підтримку порядків денних реформ партнерів, у тому числі з урахуванням тимчасового застосування та імплементатії угод про асоціацію, включаючи ПВЗВТ. <...>

**Досягнення в 2011–2013 і порядок денний на 2014–2015.
Прогрес, досягнутий з часів проведення Варшавського до
Вільнюського Саміту**

<...> 2. Учасники саміту з нетерпінням очікують на схвалення якомога ближчий час в 2014 році порядків денних асоціації з Грузією та Республікою Молдова в якості інструментів для підготовки та сприяння імплементатії угод про асоціацію і створення всеосяжних та практичних рамок, за допомогою яких здійснюватиметься моніторинг та розвиток політичної асоціації та економічної інтеграції з ЄС. Вони вітають спільну роботу, проведену з імплементатії Порядку денного асоціації з Україною. <...>

10. Учасники Саміту відзначають важливість діалогу і співробітництва у сфері зовнішньої і безпекової політики як ключового компонента посилення політичної асоціації між ЄС та зацікавленими партнерами. Вони вітають започаткування панелі СПБО (Спільна політика безпеки і оборони), покликаної сприяти діалогу з питань СПБО, включаючи операції з врегулювання криз і навчання. Крім того, у контексті двостороннього виміру співробітництва, укладання та реалізація рамкових угод щодо участі в операціях СПБО забезпечує правову основу і практичні інструменти для залучення країн-партнерів до операцій ЄС з врегулювання криз. Вони вітають внесок України до низки операцій ЄС. Учасники Саміту вітають підписання та набуття чинності Рамкової угоди з Республікою Молдова та її інтерес до участі в операціях ЄС, вітають сьогоднішнє підписання Рамкової угоди з Грузією і відзначають, що початок переговорів з іншими країнами-партнерами розглядається. У цьому контексті учасники Саміту також підкреслюють важливість укладення рамкових угод щодо обміну інформацією з обмеженим доступом із зацікавленими партнерами, які роблять внесок до місії СПБО.<...>

12. Заінтересовані учасники вітають спільну роботу щодо підвищення взаємної енергетичної безпеки, в тому числі завдяки розвитку мереж та поступовій інтеграції з внутрішнім енергетичним ринком ЄС, та сприяння транскордонній торгівлі. <...> Діалог було зосереджено на питаннях енергетичної безпеки, регуляторних аспектах, мережах, енергоефективності та відновлюваній енергетиці. Учасники Вільнюського саміту вітають повноцінну участь України, включаючи процес колегіального перегляду, у «стрес-тестах» ЄС, а також активне залучення до них Вірменії та Білорусі. Вони вітають розширення співпраці в сфері ядерної безпеки і закликають до прозорості, доступності інформації та повної відповідності з міжнародними угодами в сфері ядерної безпеки і навколишнього середовища.

13. Учасники Саміту відзначають важливість співпраці у сферах освіти, молодіжної політики та культури. Вони вітають зростання кількості академічних обмінів та співробітництва між ЄС та країнами «Східного партнерства» у рамках програм Темпус та Еразмус Мундус, починаючи з 2011 року, що дозволило профінансувати більшу кількість партнерств та стипендій на користь дедалі більшої кількості учасників. Крім того, Молодіжне вікно «Східного партнерства» значно збільшило кількість молодих людей та молодих спеціалістів, залучених до спільних проєктів. <...>

15. Учасники саміту вітають розширення співробітництва у галузі досліджень та інновацій. Участь дослідників, науково-дослідних організацій та інших зацікавлених сторін, в тому числі промисловості у 7-й Рамковій програмі продовжувала зростати, особливо в тематично-орієнтованій науково-дослідній діяльності. Учасники саміту також привітали створення спеціальної панелі «Східного партнерства» з наукових досліджень та інновацій.

16. Учасники саміту наголосили на важливості довкілля як однієї з пріоритетних сфер для співробітництва, яка є взаємовигідною для ЄС та країн-партнерів як з екологічної, так і з економічної точки зору. Вони вітають прогрес, досягнутий у впровадженні принципів «зеленої економіки», у просуванні екологічного управління та імплементації багатосторонніх екологічних угод. <...>

18. У галузі інформаційного суспільства та засобів масової інформації, учасники Вільнюського саміту вітають роботу із наближення відповідного законодавства та нормативно-правової бази країн-партнерів до законів і нормативних актів ЄС у сфері електронних засобів зв'язку. Крім того, учасники вітають роботу з розвитку електронної інфраструктури країн-партнерів у галузях освіти та наукових досліджень. <...>

23. Учасники Вільнюського саміту нагадують про цінну роль громадянського суспільства в рамках «Східного партнерства». Вони визнають, що громадянське суспільство є невід'ємним елементом добре функціонуючої демократичної системи. Вони підкреслюють внесок громадянського суспільства у всі відповідні заходи в рамках Партнерства, у тому числі шляхом проведення Форуму громадянського суспільства і його національних платформ. Вони вітають підтримку, яка надається громадянському суспільству через Фонд сусідства з розвитку громадянського суспільства. <...>

24. Учасники Вільнюського саміту також вітають зміцнення співпраці з іншими зацікавленими сторонами, включаючи Євронест, Конференцію місцевих і регіональних влад країн «Східного партнерства» та Бізнес-форум «Східного партнерства».

Наступна фаза «Східного партнерства»

<...> 28. Пригадуючи заяви про якнайшвидше мирне врегулювання конфліктів, відображені у Празькій та Варшавській деклараціях, учасники Вільнюського Саміту вітають наміри ЄС посилити свій внесок з метою заохочення прогресу у подальшому забезпеченні стабільності та зміцненні багатосторонньої довіри. Вони вітають посилену роль ЄС у врегулюванні конфліктів та зусиллях зі зміцнення довіри у рамках чи на підтримку існуючих узгоджених форматів і процесів, у тому числі через польову присутність, коли це можливо. Вони наголошують на необхідності якнайшвидшого мирного врегулювання конфліктів на основі принципів та норм міжнародного права. <...>

37. Учасники Вільнюського Саміту підкреслюють важливість міжлюдських контактів для досягнення цілей

Партнерства. У сферах освіти та молодіжної політики підтримка ЄС буде спрямована на збільшення участі вищих навчальних закладів та студентства з країн-партнерів у новій програмі «Еразмус+». Підтримка діяльності в рамках програми «Марі Складовська Кюрі» буде продовжена та збільшена, де це буде можливо. Співробітництво з питань молодіжної політики, у тому числі за підтримки програми «Еразмус+», дозволить сприяти зміцненню працездатності молоді та активної участі молоді у демократичному житті. Учасники Саміту також підкреслюють можливості для співробітництва у сфері культури завдяки програмі ЄС «Креативна Європа». Галузевий діалог з питань політики у сфері культури серед країн «Східного партнерства» буде продовжений. Галузеві діалоги у сфері охорони здоров'я також будуть продовжені з особливим акцентом на протидію поширенню інфекційних та неінфекційних захворювань та охорони здоров'я. <...>

39. Учасники Вільнюського Саміту наголосили на важливості досліджень та інновацій в якості ключових факторів для соціально-економічного зростання та підкреслили необхідність зміцнення співробітництва в цих сферах для створення Спільного простору знань та інновацій. Вони особливо підкреслили необхідність підтримки зміцнення спроможностей східноєвропейських країн-партнерів у галузі досліджень та інновацій, а також розширення співпраці у майбутній програмі ЄС «Горизонт 2020».

40. Учасники Вільнюського саміту наголошують на стратегічній важливості та необхідності тісної співпраці у сферах довкілля та зміни клімату у якості пріоритетів для подальших дій. Вони підкреслюють потребу продовжувати процес регуляторної апроксимації та політичної конвергенції в цих сферах з особливою увагою до «зеленої економіки», біорозмаїття, спільної екологічної інформаційної системи та екологічних оцінок, інтеграції екологічної проблематики в інші сектори та значної ролі громадянського суспільства. <...>

41. Стосовно розвитку інформаційного суспільства та медіа-політики, які є інструментами для просування універсальних та європейських цінностей, політичної стабільності, економічного зростання та соціальної

справедливості учасники Вільнюського Саміту привітали та заохотили продовження розбудови спроможностей за підтримки ЄС у галузі електронного регулювання зв'язку, просування відповідних політик, таких як електронний підпис, електронна охорона здоров'я та Медіа з метою створення єдиного простору для сумісних транскордонних послуг. Вони також очікують на участь партнерів у відповідній частині програми «Горизонт 2020» і їх більш широкого залучення до електронних інфраструктур освіти та наукових досліджень. <...>

44. Нагадуючи про важливість співробітництва в галузі СПБО, учасники Саміту у Вільнюсі очікують подальшого зміцнення багатостороннього і двостороннього діалогу з питань безпеки та практичного співробітництва у сфері СПБО між ЄС і зацікавленими країнами-партнерами, зокрема за допомогою діяльності, яка буде здійснюватися у рамках панелі СПБО. Вони підкреслюють роль, яку має відігравати такий форум на підтримку розвитку співробітництва із зацікавленими країнами-партнерами у галузях, охоплених рамковими угодами. Вони вітають надання Україною фрегата для операції ЄС EUNAVFOR Atalanta з січня 2014 року, а також готовність Грузії та Республіки Молдова зробити внесок в операції ЄС, до яких вони були нещодавно запрошені. Вони також цінують зобов'язання України зробити внесок до бойових тактичних груп ЄС у 2014 і 2016 роках.

Фінансова підтримка

51. Учасники Саміту відзначають, що новий Європейський інструмент сусідства (ЄІС), що є наступником Європейського Інструменту сусідства та партнерства 2007–2013 рр. буде основним інструментом фінансової допомоги ЄС країнам-партнерам Європейської політики сусідства протягом 2014–2020 рр. <...>

Залучення сторін

54. Учасники Вільнюського саміту підкреслюють необхідність подальшого зміцнення громадянського суспільства. Учасники саміту також визнають важливу роль, яку відіграє громадянське суспільство, за допомогою Форуму

громадянського суспільства і його національних платформ, в процесі реформ партнерів шляхом заохочення діалогу між громадянським суспільством і владою країн-партнерів щодо досягнення цілей «Східного партнерства». Вони підкреслюють важливість подальшого виділення адекватних ресурсів, де це можливо, для підтримки розвитку спроможностей та подальшого залучення громадянського суспільства до процесу національних реформ. <...>

Учасники Саміту запрошують інституції ЄС, держави-члени ЄС, Східноєвропейських партнерів та інші зацікавлені сторони зробити внесок у реалізацію Стратегії видимості «Східного партнерства» шляхом подальшого інформування громадськості у країнах-партнерах та ЄС про переваги від Партнерства, імплементації угод, укладених у рамках Партнерства, для громадян, бізнесу та суспільства в цілому.

58. Учасники Саміту з нетерпінням очікують на наступний Саміт у Ризі у першій половині 2015 року, де вони мають намір проаналізувати імплементацію цієї Декларації та укладених угод, а також окреслити наступний шлях вперед для Партнерства

Друкується за: Спільна Декларація Саміту «Східного партнерства», Вільнюс, 28–29 листопада 2013 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreign-offices-news/16631-spilyna-deklaracija-samitu-skhidnogo-partnerstva-vilynyus-28-29-listopada-2013-roku>

РЕАКЦІЯ ДЕПУТАТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ НА ПОДІЇ В УКРАЇНІ

Результати Третього саміту СхП розкололи країн-партнерів у ставленні до ситуації в Україні, що призвело до необхідності перегляду ЄПС у її східному вимірі. Консолідована позиція країн ЄС щодо подій в Україні не залишила байдужими депутатів Європейського парламенту.

Резолюція Європейського парламенту щодо результатів саміту у Вільнюсі та майбутнього Східного партнерства з особливою увагою до України (2013/2983(RSP))

<...> 1. Вітає парафування угоди про асоціацію, включно із ЗВТ з Грузією і Молдовою, яка встановлює чіткий європейський

порядок денний для цих двох держав; сподівається на підписання та реалізацію цих угод в найкоротший термін; закликає Комісію, у зв'язку з цим, спростити реалізацію цих угод і сприяти відповідним владним органам двох країн, для того щоб деякі відчутні позитивні ефекти і вигоди, які підпадають під дію цих угод, стали доступні для їхніх громадян у короткостроковій перспективі;

2. Засуджує рішення української влади під керівництвом Віктора Януковича, відмовитися від підписання Угоди про асоціацію з ЄС під час саміту Східного партнерства у Вільнюсі, незважаючи на чіткий намір з боку ЄС продовжити процес асоціації за умови, що буде виконано умови; вважає це рішення однією із найбільших втрачених можливостей у відносинах Україна-ЄС і для українських прагнень; визнає європейські прагнення України, які виражаються в поточних демонстраціях українського громадянського суспільства на Євромайдані у Києві та в інших містах по всій Україні, яке не вагається висловлювати своє несхвалення рішенню президента Януковича на вулиці, і підтверджує свою думку про те, що поглиблення відносин між ЄС та Україною і факт надання Україні європейської перспективи мають велике значення і є в інтересах обох сторін;

3. Засуджує жорстокі події в ніч на 9 грудня 2013 року, коли сили безпеки штурмували офіси опозиційних партій і незалежних ЗМІ, і переслідували демонстрантів; вважає, що ці події можуть призвести до подальшої ескалації і без того напруженої ситуації;

4. Нагадує, що між ЄС та Україною відкрито кілька каналів зв'язку, включно з моніторинговою місією європейського парламенту на чолі з президентами Коксом і Квасневським, і, отже, повторює, що питання, які виникають в українській владі, щоб виправдати це рішення призупинити в останню хвилину, мали б бути озвучені раніше, з тим щоб була можливість їх вирішити;

5. Ще раз підтверджує свою рішучу підтримку підписанню Угоди про асоціацію якомога швидше, за умови, що відповідні вимоги буде виконано, як це визначено Радою міністрів закордонних справ від 10 грудня 2012 року і підтримано резолюцією парламенту від 13 грудня 2012 року; таким чином,

закликає Європейську Раду на своєму засіданні у грудні 2013 року надіслати сильний політичний сигнал, що ЄС як і раніше готова співпрацювати з Україною;

6. Закликає до негайного започаткування нової, повноцінної посередницької місії ЄС на найвищому політичному рівні, щоб досягти, і допомогти у переговорах за круглим столом між урядом, демократичною опозицією та громадянським суспільством і забезпечити мирний результат нинішньої кризи;

7. Висловлює свою повну солідарність з тими, хто мітингує задля європейського майбутнього; закликає українську владу повністю поважати громадянські права людей і фундаментальну свободу зібрань і мирного протесту; рішуче засуджує використання грубої сили проти мирних демонстрацій, і наголошує на необхідності швидкого, ефективного і незалежного розслідування і судового переслідування винних; закликає до негайного і безумовного звільнення мирних демонстрантів, яких було заарештовано в останні дні; підкреслює міжнародні зобов'язання України з цього приводу; наголошує, що такі заходи різко суперечать основоположним принципам свободи зборів і висловлення думки, а, отже, порушують універсальні та європейські цінності; нагадує, що з урахуванням позиції України як чинного голови Організації безпеки і співробітництва в Європі, її увага до захисту та просуванні цих цінностей перевіряється ще більш ретельно;

8. Знову заявляє про своє рішуче засудження неприйняттого політичного та економічного тиску, в поєднанні з погрозами торгових санкцій, які чинить Росія щодо України; наполегливо закликає ЄС та його держави-члени розмовляти з Росією в один голос і закликає ЄС разом з його державами-членами розробити і впровадити політику адекватної відповіді на ці інструменти і заходи, які застосовує Росія проти країні Східного партнерства; нагадує, що Угода про асоціацію є питанням суворо двосторонніх відносин між двома сторонами і дуже рішуче відкидає будь-яку пропозицію пов'язувати цей процес із третьою стороною;

9. Закликає Європейську Комісію розглянути можливі контрзаходи, які ЄС може вживати, якщо Росія порушуватиме торговельні правила Світової організації торгівлі (СОТ) заради

своїх недалекоглядних політичних цілей; підкреслює той факт, що політичний авторитет Союзу і його легітимність вимагають того, що треба бути спроможним реагувати і застосовувати зустрічні заходи, коли він або його країни-партнери потрапляють під політичний і економічний тиск;

10. Наполегливо закликає українську владу взяти участь у переговорах із протестувальниками, щоб уникнути ескалації насильства і дестабілізації в країні і наполегливо закликає всі політичні партії до забезпечення проведення впорядкованих, врівноважених та відповідних парламентських дебатів щодо економічної і політичної ситуації і перспектив для майбутньої інтеграції з ЄС; нагадує, що в будь-якій демократії можна скликати нові вибори, коли потрібно оновити свою легітимність;

11. Закликає інституції ЄС та держави-члени взяти на себе зобов'язання широкої відкритості для українського суспільства, зокрема, за допомогою швидких угод про безвізовий режим, посиленого дослідницького співробітництва та розширення молодіжних обмінів та підвищення доступності стипендій; бере до уваги, що подальші зусилля мають бути зроблені для того, щоб повністю включити Україну до внутрішнього енергетичного ринку ЄС;

12. Підкреслює потребу в необхідності підтримки ЄС щодо залучення міжнародних фінансових інституцій, зокрема Міжнародного валютного фонду і Європейського банку реконструкції та розвитку, з метою надання фінансової допомоги Україні для здійснення реформ, пов'язаних з підписанням Угоди про асоціацію.

Друкується за: Резолюція Європейського парламенту щодо результатів саміту у Вільнюсі та майбутнього Східного партнерства з особливою увагою до України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Politics/96568>

ЧЕТВЕРТИЙ САМІТ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА В РИЗІ

Участь беруть глави 28 держав-учасниць ЄС та шести держав-членів Східного партнерства та представники інституцій Європейського Союзу. Основним фоном взаємин учасників саміту є ситуація на Сході України, що

обумовила реальний розкол шістки держав на дві групи. Перша: Грузія, Україна, Молдова – з посиленням амбіціями євроінтеграційного поступу. Друга: Азербайджан, Вірменія Білорусь – з посиленням проросійського вектору в зовнішньополітичних пріоритетах.

ПІДСУМКОВА ДЕКЛАРАЦІЯ РИЗЬКОГО САМІТУ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА *(Рига, 22 травня 2015 р.)*

Глави держав і урядів та представники Республіки Вірменія, Республіки Азербайджан, Республіки Білорусь, Грузії, Республіки Молдова та України, представники Європейського союзу, голови держав чи урядів і представники держав-членів зустрілися в Ризі 21–22 травня 2015 року. Президент Європарламенту та представники Комітету регіонів, Європейського економічного і соціального комітету, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку, Конференції регіональних і місцевих влад Східного партнерства і Парламентської асамблеї Європест також були присутні на зустрічі.

1. Учасники Ризького саміту підтвердили високу важливість, яку вони надають Східному партнерству як специфічному аспекту європейської політики сусідства. Вони знову підтверджують своє спільне бачення цього стратегічного та амбітного Партнерства як такого, що засноване на взаємних інтересах і зобов'язаннях, підтримуючи стійкі процеси реформ в країнах-партнерах зі Східної Європи, які беруть участь у Східному партнерстві. Учасники саміту підтвердили свою прихильність зміцненню демократії, верховенства закону, прав людини та основних свобод, а також принципів і норм міжнародного права, які є і були в центрі цього партнерства з часу, коли воно було запущене як результат спільних зусиль держав-членів ЄС та їхніх східноєвропейських партнерів. Вони нагадують, що Східне партнерство засноване на спільній власності, відповідальності, диференціації та взаємній підзвітності. Вони підкреслюють важливість участі всього суспільства у перетворенні цього спільного бачення в реальність.

2. У рамках Європейської політики сусідства та Східного партнерства учасники саміту підтверджують суверенне право

кожного з партнерів на вільний вибір рівня амбіцій і цілей, до яких вони прагнуть у своїх відносинах з Європейським союзом.

Саме ЄС і його суверенні партнери мають приймати рішення про те, як вони хочуть діяти у своїх відносинах

Учасники саміту підкреслюють, що зміцнення демократії і вільне функціонування ринкової економіки, поліпшення макроекономічної стабільності та ділового середовища, а також підвищення взаємопов'язаності, мобільності і розширення міжлюдських контактів відкривають нові перспективи для співробітництва, сприяючи також торгівлі, зростанню і конкурентоспроможності. Це служить спільній прихильності до стабільності, безпеки і процвітання Європейського союзу, партнерів зі Східної Європи та всього нашого континенту.

3. Дії, спрямовані проти України і події в Грузії після 2014 року показали, що основоположні принципи суверенітету і територіальної цілісності в рамках міжнародного визнаних кордонів у XXI столітті на європейському континенті не можуть бути зрозумілими самі по собі. ЄС залишається прихильним своїй підтримці територіальної цілісності, незалежності та суверенітету всіх своїх партнерів. Повне дотримання всіх принципів і зобов'язань, закріплених в 1975 році в Заключному акті в Гельсінкі та в 1990 році в Паризькій хартії всіма учасниками ОБСЄ, а також повна повага до принципів та положень Статуту ООН мають вирішальне значення для нашого бачення вільної, демократичної, мирної і неподільної Європи. Учасники саміту наголошують, що Східне партнерство спрямоване на створення єдиного простору загальної демократії, процвітання, стабільності та розширення співробітництва і не спрямоване проти когось. У цьому контексті учасники саміту висловлюють готовність допомогти відновити довіру і впевненість на нашому континенті.

4. Учасники саміту рішуче підтримують усі зусилля, спрямовані на деескалацію і політичне рішення на основі поваги до незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України. Вони закликають всі сторони швидко і повною мірою здійснювати Мінські угоди, прийняті у вересні 2014 року, і пакет заходів з їх реалізації, прийнятий у лютому 2015 року, підтриманий декларацією чотирьох глав держав та урядів і

схвалений резолюцією 2202 РБ ООН від 17 лютого 2015 року. Вони очікують, що всі сторони дотримуватимуться своїх зобов'язань в цих рамках. Вони закликають до термінового звільнення всіх заручників і незаконно затриманих осіб. Вони висловлюють свою повну підтримку ОБСЄ і її зусиллям в рамках спеціальної моніторингової місії і тристоронньої контактної групи. Вони також будуть і надалі підтримувати всі дипломатичні зусилля у нормандському форматі і цінують внесок Білорусі в сприянні переговорам. Учасники саміту закликають всі сторони повною мірою співпрацювати в рамках міжнародних розслідувань та кримінальних проваджень щодо притягнення до відповідальності тих, хто несе відповідальність за збитий МН17. ЄС підтверджує свої позиції, прийняті в спільній заяві на саміті Україна-ЄС 27 квітня, в тому числі в частині про незаконну анексію Криму і Севастополя. Учасники саміту підтверджують свої позиції щодо «Резолюції Генеральної асамблеї ООН 68/262 щодо територіальної цілісності України».

5. Учасники зустрічі наголошують на необхідності якнайшвидшого мирного врегулювання конфліктів у регіоні на основі принципів і норм міжнародного права. Вирішення конфліктів, зміцнення довіри і добросусідські відносини необхідні для економічного й соціального розвитку та співробітництва. Учасники саміту вітають внесок ЄС у подальше зміцнення стабільності та довіри і підкреслюють необхідність активізації участі ЄС у цьому відношенні.. <...>

6. Учасники саміту підтверджують мету Східного партнерства з розвитку посилених, диференційованих відносин між ЄС та його шістьма суверенними, незалежними партнерами. Масштаби і глибина співробітництва визначаються ЄС і амбіціями, потребами, а також темпами реформ партнерів.

9. Учасники саміту розглянули і привітали значні досягнення у Східному партнерстві з моменту Вільнюського саміту в 2013 році, зокрема підписання та тимчасове застосування угод про асоціацію з Грузією, Республікою Молдова та Україною, що є важливим кроком у прискоренні політичного об'єднання цих партнерів та економічної інтеграції з ЄС.

Учасники саміту підкреслюють, що реалізація УА та поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі буде головним пріоритетом ЄС та зацікавлених партнерів на найближчі роки

Це є головним засобом досягнення стійкої демократії та глибокої модернізації економіки і суспільства, до яких закликають громадяни країн-партнерів. Учасники саміту з нетерпінням чекають впровадження Поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі з Україною (ПВЗВТ), починаючи з 1 січня 2016 року, і позитивного впливу, до якого призведе її імплементація. Конструктивні зусилля у рамках тристоронніх консультацій щодо реалізації ПВЗВТ ЄС-Україна з використанням якомога більшої гнучкості з метою задовольнити інтереси договірних сторін в рамках ПВЗВТ є важливими. Учасники вітають завершення процедур ратифікації угод в більшості держав-членів ЄС і закликають інші держави-члени наслідувати цей приклад, щоб забезпечити швидке і повне набуття чинності цими угодами.

10. Учасники саміту вітають успішний початок реалізації угод про асоціацію. Вони беруть до відома збільшення торгівлі між ЄС та Грузією і Республікою Молдова, особливо з початком імплементації поглиблених і всеосяжних зон вільної торгівлі. Ради Асоціації провели свої перші засідання, щоб розглянути і скерувати імплементацію угод. ЄС надав і далі надаватиме, зокрема за допомогою інструменту Європейської політики сусідства, значну підтримку і цільові програми, у тому числі з інституціонального зміцнення і реформ державного управління, щоб зміцнити потенціал всіх трьох партнерів для просування у здійсненні всеосяжних реформ, які необхідні для того, щоб отримати максимальну вигоду з УА / ПВЗВТ. Фонд ПВЗВТ для малого та середнього бізнесу, нова спільна ініціатива Європейської комісії, Європейського інвестиційного банку та ЄБРР, відкриє нові важливі інвестиції для підтримки МСБ з тим, щоб він повною мірою скористався новими бізнес-можливостями, що випливають з УА / ПВЗВТ. Від заснованого на стимулах підходу ЄС («більше заради більшого») виграють ті партнери, які найбільш віддані реформам. Фінансова підтримка ЄС для всіх своїх партнерів буде обумовлена конкретними кроками з реформування.

11. Учасники саміту підкреслюють, що реалізація УА/ПВЗВТ, супроводжена реформами, призведе до повного наближення до законодавства і стандартів ЄС, що призведе до поступової економічної інтеграції партнерів на внутрішньому ринку ЄС і, отже, до створення економічної зони. Учасники саміту погоджуються, що таке амбітне довгострокове бачення економічної інтеграції між зацікавленими партнерами та ЄС є бажаним – це також сприяє досягненню довгострокової мети щодо ще ширшої області економічного процвітання, заснованої на правилах СОТ і суверенному виборі в усій Європі та за її межами. Учасники і надалі висловлюють прихильність до заохочення торгівлі між ЄС, партнерами зі Східної Європи та їхніми торговельними партнерами. <...>

14. Учасники саміту відзначають прогрес, досягнутий у співпраці і в рамках флагманських ініціатив Східного партнерства, зокрема з комплексного управління кордонами, малого та середнього бізнесу, питань енергетики, охорони довкілля, змін клімату та природних і техногенних катастроф. Ці ініціативи сприяють демонстрації громадянам відчутних вигод, зумовлених Партнерством, за допомогою ефективних практичних проєктів. Учасники саміту вітають запуск нової флагманської ініціативи зі сталого муніципального розвитку та з нетерпінням чекають на її реалізацію. У цьому контексті вони підкреслюють важливу роль партнерства Е5Р (Енергоефективність та довкілля Східної Європи) та прогрес, досягнутий у розширенні Е5Р на Вірменію, Грузію та Республіку Молдова, на додаток до України. <...>

Зміцнення установ та ефективне управління.

19. Учасники саміту підтверджують, що прогрес в галузі зміцнення незалежності судової влади, ефективне запобігання та боротьба з корупцією, реалізація реформи державного управління мають важливе значення для ефективного управління, побудови довіри громадян і зміцнення відносин між ЄС та його партнерами. Поліпшення верховенства закону і правової визначеності дозволить партнерам надавати кращі громадські послуги, залучити інвестиції і, в свою чергу, покращити життя своїх громадян. ЄС та його східноєвропейські

партнери продовжуватимуть співпрацю в цих галузях, ЄС надаватиме відповідну підтримку.

20. Учасники саміту домовилися про важливість зміцнення стійкості східноєвропейських партнерів, які стикаються з новими викликами їхньої стабільності. Вони підтримують зміцнення демократичних структур, зокрема, шляхом розширення співробітництва у державному будівництві, включно, де це доречно, з реформою цивільного сектора безпеки і кібербезпеки, і заохочують зусилля з виявлення ключових проектів у цих галузях в майбутньому. Більш структуровані рамки співробітництва в галузі цивільного захисту та ліквідації наслідків стихійних лих на основі загальних цілей допоможуть нейтралізувати дестабілізуючий вплив надзвичайних ситуацій та криз і сприяти стійкості суспільства.

21. Учасники саміту вітають спектр підтримки ЄС з метою зміцнення інститутів в Україні: макрофінансову допомогу відповідно до умов, узгоджених між українською владою та ЄС і пов'язаних з виконанням Україною програми МВФ, продовження автономних торгових преференцій, гранти, направлені на підтримку державного будівництва та стабілізацію економіки, гуманітарну допомогу, консультації експертів у всіх сферах управління, що знаходяться під контролем спеціально створеної групи підтримки України, а також розгортання Консультативної місії з реформ цивільного сектора безпеки (EUAM).

Учасники саміту вітають підписання Україною та ЄС Меморандуму про взаєморозуміння та Угоди про позику, пов'язаної з програмою макрофінансової допомоги у розмірі 1,8 млрд євро.

Вони вітають значну фінансову, технічну допомогу та консультації з питань політики, надані ЄС для підтримки економічних та інституційних реформ в Республіці Молдова та в Грузії. Вони також вітають подібну підтримку, що надається іншим партнерам зі Східної Європи. Вони вітають підтримку Грузії через поточну програму макрофінансової допомоги. Вони також високо оцінюють внесок Місії прикордонної допомоги (EUBAM) у пов'язану з прикордонними справами співпрацю між Республікою Молдова і Україною і сподіваються на її продовження. <...>

23. Учасники саміту підтвердили, що посилення мобільності громадян в безпечному і добре керованому середовищі залишається основною метою Східного партнерства. Це сприятиме простішим і частішим поїздкам, бізнес-контактам та міжлюдським контактам. Вони вітають факт, що безвізовий режим для громадян Республіки Молдова, які мають біометричні паспорти, введений з квітня 2014 року, працює ефективно, сприяючи поїздкам, бізнесу і контактам між людьми. Вони гаряче вітають прогрес, досягнутий Грузією і Україною відповідно, у реалізації їхніх планів дій щодо лібералізації візового режиму, як це описано в останніх звітах Єврокомісії про досягнутий прогрес.

Вони з нетерпінням чекають на завершення Україною та Грузією реалізації другого етапу їхніх Планів дій щодо лібералізації візового режиму, коли всі контрольні показники будуть виконані через здійснення всіх необхідних реформ, і вітають готовність Комісії зробити все можливе, щоб підтримати Україну і Грузію в реалізації ПДВЛ, і її намір представити доповідь про прогрес України і Грузії до кінця 2015 року <...>

24. Учасники саміту підкреслюють важливість міжлюдських контактів в галузі освіти, наукових досліджень, молодіжних та культурних обмінів на підтримку цілей Східного партнерства. Вони вітають запуск у 2014 році нової освітньої програми «Еразмус+», яка є цілком відкритою для студентів, молодих людей та університетів з країн Східного партнерства та пропонує розширені можливості для співпраці й мобільності. Учасники саміту вітають приєднання Білорусі до Європейського простору вищої освіти та з нетерпінням чекають на доповідь про прогрес, досягнутий у здійсненні дорожньої карти реформ в її системі вищої освіти, що є необхідним для задоволення вимог Болонського процесу. Учасники саміту вітають об'єднання Республіки Молдова та України в Європейській рамковій науково-дослідній та інноваційній програмі Horizon 2020 і з нетерпінням чекають на приєднання до неї Вірменії та Грузії. Вони беруть до відома підсумки 2-го Молодіжного форуму Східного партнерства, який відбувся в Ризі 10–11 лютого з акцентом на зайнятість молоді та міжсекторальне співробітництво. Участь Грузії, Республіки Молдова та України в

програмі «Творча Європа», а також запуск другого етапу Програми культури Східного партнерства цього року сприятиме подальшому зміцненню культурного співробітництва в рамках Східного партнерства. Учасники саміту також взяли до відома підписання і ратифікацію Азербайджаном Протоколу до Рамкової Угоди про участь Азербайджану в програмах ЄС і з нетерпінням чекають на остаточне набуття ним чинності, щойно внутрішні процедури ЄС будуть завершені. Учасники саміту з нетерпінням чекають на перші Європейські ігри, які будуть проведені в Азербайджані в червні.

25. Учасники саміту підтверджують значення, яке вони надають ролі ширшого суспільства в рамках Східного партнерства. Вони беруть до відома підсумки Конференції громадянського суспільства, що відбулася в Ризі 20–21 травня, і підтверджують свою незмінну підтримку Форуму громадянського суспільства і його національних платформ. Саміт закликає до тіснішого міжпарламентського співробітництва, діалогу та обмінів у рамках Парламентської асамблеї Euronest. Учасники саміту також вітають подальші кроки Конференції місцевих і регіональних влад Східного партнерства (CORLEAP) у розвитку співробітництва на регіональному та муніципальному рівнях влади. Вони пропонують Європейській комісії забезпечити належну адресну підтримку місцевих та регіональних органів влади, щоб допомогти їм виконати їхню роль у досягненні цілей і завдань Східного партнерства.

Ринкові можливості.

26. Учасники саміту вітають тіснішу співпрацю в рамках Східного партнерства в галузі підтримки бізнесу та підприємництва. Вони погоджуються на подальше зміцнення ділового аспекту Східного партнерства, у тому числі шляхом поліпшення бізнес-середовища та правової визначеності в східноєвропейських країнах-партнерах на користь місцевих, регіональних і європейських підприємств малого та середнього бізнесу. Вони беруть до уваги рекомендації, надані на бізнес-форумі, що відбувся в Ризі 21 травня в поєднанні з самітом, і вітають програми співпраці ЄС на підтримку розвитку малого і середнього підприємництва в східноєвропейських партнерах.

За участю всіх трьох партнерів по УА/ГВЗВТ Євросоюз також вводить в дію нову ініціативу, фонд ГВЗВТ для підтримки малого та середнього бізнесу, що дозволить отримати найбільшу вигоду від Угоди про асоціацію та глибокої зони вільної торгівлі.

Вони вітають участь Республіки Молдова в програмі ЄС з конкурентоспроможності підприємств малого та середнього бізнесу (COSME) і з нетерпінням чекають на приєднання до неї в майбутньому України. Учасники саміту сподіваються на швидкий вступ Республіки Молдова до Регіональної конвенції про пан'євро-середземноморські преференційні правила походження і чекають на майбутній вступ Грузії. Учасники саміту підкреслили важливість забезпечення функціонування ефективної системи транзиту товарів. У цьому контексті вони заохочують впровадження системи Авторизованих економічних операторів. Вони також підкреслили важливість співробітництва та зближення норм регулювання, коли це доцільно, в галузі сільського господарства та розвитку сільських районів, у тому числі використання наявних можливостей торгівлі в рамках поглиблених і всеосяжних зон в цьому секторі.

27. Учасники саміту визнали цифрову економіку галуззю із ще не використаним потенціалом для ЄС і партнерів. Вони привітали запуск E@P.CONNECT, що зв'язує дослідження та академічні спільноти східних партнерів з пан'європейською науковою і освітньою мережею GEANT. Вони також привітали створення і становлення EaPeReg, мережі регуляторів електронних комунікацій Східного партнерства та завершення дослідження з гармонізації цифрових ринків в СхП. Вони висловили сподівання на проведення першого засідання в рамках Східного партнерства на рівні міністрів, присвяченого цифровій економіці, наступного місяця, а також на заплановане створення Групи експертів з гармонізації цифрових ринків у другій половині цього року, з ініціативи Білорусі та за підтримки кількох держав-членів ЄС.

Взаємозв'язки

28. Учасники саміту підтверджують свою спільну зацікавленість у зміцненні енергетичної безпеки, стабільності та конкурентоспроможності, а також у підвищенні диверсифікації поставок. Вони підтверджують свій намір поглиблювати

подальше двостороннє і багатостороннє співробітництво в сфері енергетики. Учасники підкреслюють необхідність добре функціонуючих енергетичних ринків зі стабільною, прозорою та дружньою до інвесторів нормативно-правовою базою, законності та поступової лібералізації ринку за потреби, щоб забезпечити основу для інвестицій. Вони сприятимуть всебічній і відкритій політиці з енергетичної безпеки, транспортування і постачання. Вони підкреслюють внесок, який можуть зробити енергоефективність та відновлювальні джерела енергії у підвищення безпеки поставок, і заохочують практичне співробітництво між ЄС та його східноєвропейськими партнерами в цьому відношенні.

Вони визнають прогрес, досягнутий основними проектами енергетичної інфраструктури, та поліпшення взаємопов'язаності, введеної в дію з моменту останнього саміту, в тому числі відкриття потужностей реверсу природного газу в Україну з Угорщини, Польщі та Словаччини, особливу роль, яку відіграє Азербайджан, а також внески інших країн, у тому числі Грузії, в реалізацію Південного газового коридору і поточну роботу з розширення Південно-Кавказького, Транс-Анатолійського і Транс-Адріатичного газопроводів, впровадження інтерконнектора Яссько-Унгень і попередню роботу з інтерконнектором Ісакча-Вулкенешть між Румунією та Республікою Молдова. Учасники зацікавлені підтвердити свою прихильність сприяти орієнтованому на результат розвитку стратегічної інфраструктури, зокрема щодо Південного газового коридору. Учасники саміту також заохочують і підтримують продовження взаємозв'язків щодо газу та електроенергії як всередині Євросоюзу, так і між ЄС та його східними партнерами, у тому числі за допомогою стандартних угод про інтерконнектори між передавальними системами. Вони з нетерпінням чекають на продовження підтримки ЄС заради модернізації української газотранспортної системи як ключової частини європейської мережі. Учасники взяли до уваги прогрес, досягнутий у реформах енергетичного сектора в Україні та Республіці Молдова, відповідно до енергетичного законодавства ЄС та умов Енергетичного співтовариства і звернули увагу на важливість подальшої роботи в цій галузі.

Вони підкреслюють важливість продовження ролі ЄС у сприянні газовим переговорах між Росією і Україною, на яких ґрунтується стабільне, достатнє і безперервне надходження газу до Європи, і розробки плану на випадок непередбачених обставин в енергетиці

Учасники саміту вітають мету Енергетичного союзу щодо тіснішої інтеграції енергетичних ринків ЄС та Енергетичного співтовариства. Вони також вітають прогрес у переговорах про вступ Грузії до Енергетичного співтовариства. Вони вітають роботу із включення членів Енергетичного співтовариства до Керівної групи Центральної та Південно-Східної Європи і інтерес Азербайджану до участі в цій групі як спостерігача. Вони з нетерпінням чекають на швидке укладення угоди про співпрацю між Європейською комісією та Білоруссю щодо механізму раннього попередження.

29. У галузі транспорту учасники саміту підкреслили важливість забезпечення ефективніших і безпечніших транспортних зв'язків між ЄС і східноєвропейськими партнерами, висловили підтримку поліпшенню логістичних систем, у тому числі морських магістралей, і розширення співпраці між залізничними коридорами. Вони сподіваються на подальшу роботу з оновлення та оптимізації переліку пріоритетних проектів і усунення інфраструктурних і неінфраструктурних вузьких місць для поліпшення транспортного сполучення між ЄС та його партнерами по СхП завдяки подальшим інвестиціям і підвищенню прикордонного співробітництва в транспортній сфері до наступного саміту.

Вони надають важливого значення поліпшенню зв'язків за допомогою TEN-T мережі на всіх видах транспорту. Учасники також вітають роботу щодо визначення внутрішніх водних шляхів Східного партнерства і чекають на їх включення в транспортну мережу Східного партнерства. Вони підкреслюють важливість укладення Угоди між Україною та ЄС в сфері авіації, як зазначено в Угоді про асоціацію, в найкоротші терміни – у 2015 році. Вони з нетерпінням чекають на початок переговорів щодо Угоди ЄС-Вірменія про спільний авіапростір за першої нагоди. Вони вітають відновлення переговорів щодо Угоди про спільний авіапростір ЄС-Азербайджан. Вони вітають

впровадження угод про спільний авіапростір з Грузією і Молдовою.

30. Учасники саміту з нетерпінням чекають на наступний саміт, який відбудеться в 2017 році, оцінить досягнуті результати та визначить подальший шлях у партнерстві.

Друкується за: Итоговая декларация Рижского саммита Восточного партнерства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2015/05/22/7034050/>

ПЕРЕГЛЯД ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУСІДСТВА ПІСЛЯ ПОЧАТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ

На початку весни 2015 р. Європейський Союз оголосив про спільні широкі консультації щодо перегляду Європейської політики сусідства, обумовлені ситуацією в Україні та Сирії. Консультації тривали до кінця червня. Всі зацікавлені сторони могли висловити своє бачення ситуації та надати пропозиції. Українська сторона надала Європейській комісії свої пропозиції щодо оновлення ЄПС 25 червня 2015 р., виступаючи за виділення Східного партнерства в окремий напрямок політики ЄС з більш амбітними та співвідносними з євроінтеграційними прагненнями східноєвропейських партнерів ЄС інструментами її реалізації.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СУСІДСТВА: УКРАЇНСЬКЕ БАЧЕННЯ

Оновлення Європейської політики сусідства / Політики Східного Партнерства

18 листопада 2015 р. оприлюднено Спільну Комунікацію ЄК та Високого представника ЄС «Перегляд Європейської політики сусідства» (далі – Комунікація), яка була підтримана у Висновках Ради ЄС щодо перегляду ЄПС від 14 грудня 2015 р.

У вступній частині Комунікації зазначено, що стабільність ЄС базується на демократії, правах людини, верховенстві права та економічній відкритості, тому саме стабілізація є основним політичним пріоритетом оновленої ЄПС. Відтак стабілізація, у найближчі три-п'ять років, стане найбільш актуальною проблемою в багатьох частинах сусідства.

Стабілізація сусідства у розумінні Комунікації має трьохвимірну структуру:

Політичний вимір – розвиток демократії, належного урядування, реформування сфери юстиції, яка базується на принципі верховенства права та фундаментальних прав, а також широка підтримка громадянського суспільства.

Економічний вимір – підтримка економік та покращення перспектив для місцевого населення. Ці дії націлені на те, щоб країни-партнери стали тим місцем, де люди хочуть будувати своє майбутнє, а також на те, щоб упередити неконтрольований рух людей. Зокрема повна та ефективна імплементація угод про асоціацію/ПВЗВТ є ключовим пріоритетом та призведе, разом зі здійсненням реформ, до всеохоплюючого наближення відповідних партнерів до міжнародних стандартів, а також законодавства і стандартів ЄС. Це призведе до поступової економічної інтеграції партнерів до внутрішнього ринку ЄС та створення спільного економічного простору.

Безпековий вимір – співпраця з питань, пов'язаних з безпекою, зокрема запобігання конфліктам за допомогою раннього попередження, реформування сектору безпеки, взаємодія у сферах боротьби з тероризмом і анти-радикалізації політики. Безпечна та законна мобільність, боротьба з нелегальною міграцією, торгівлею людьми та контрабандою є також пріоритетними.

Водночас ЄПС матиме ключове значення для Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС та інших сфер зовнішньої діяльності ЄС. Підсумки перегляду ЄПС мають бути враховані при підготовці Глобальної стратегії ЄС з зовнішньої та безпекової політики.

Ключові принципи оновленої ЄПС:

– Диференціація та персоналізований підхід (tailor-made approach) – партнерство з ЄС і кожною з країн-партнерів, що відображає різні амбіції, здібності та інтереси. ЄС націлений на подальший розвиток відносин з країнами-партнерами щоб максимізувати переваги від взаємодії сторін, включаючи збільшення можливостей для політичного діалогу на міністерському рівні. 2016 р. – є початком нової фази співробітництва, яка могла б призвести, у разі потреби, до встановлення нових спільно погоджених пріоритетів партнерства;

– Відповідно до Комунікації підхід «більше за більше» був успішним у підтримці реформ у сфері належного урядування, демократії, верховенства права та прав людини де є зобов'язання сторін до здійснення таких реформ. Однак, на думку ЄС, цей підхід не достатньо стимулював до реформування у тих сферах, де не було політичної волі. Тому ЄС має наміри вивчити більш ефективні способи для досягнення цілей реформ в країнах-партнерах, включаючи взаємодію з громадськими, економічними та соціальними акторами;

– Фокус на визначеному колі пріоритетів (економічний розвиток та підтримка зайнятості серед молоді, енергетика, безпека та боротьба проти тероризму, міграція тощо);

– Посилення спільної власності партнерів – нова ЄПС має бути сфокусована на об'єднанні зусиль ЄС, держав-членів ЄС та країн-партнерів. Таким чином новацією ЄПС є акцент на потребі повного залучення держав-членів ЄС та Ради ЄС до визначення пріоритетів ЄПС та їх реалізації (включаючи спільне програмування). В такий спосіб держави-члени можуть бути запрошені до участі в якості провідних партнерів для деяких ініціатив, або ж доповнювати певні зусилля з реформування.

– Гнучкість – передусім існуючих фінансових інструментів, якими оперує ЄПС. Цей принцип має на меті покращити здатність ЄС реагувати на кризові ситуації. Загальний баланс у розподілі коштів на фінансування ЄПС (загалом 15 млрд. у рамках інструменту ENI на період 2014–2020 рр.) залишається без змін: 2/3 коштів спрямовуватимуться на країни південного сусідства і 1/3 – на потреби країн Східного партнерства. Водночас у рамках кожного регіонального конверту буде запроваджено т.зв. «подушку гнучкості» в обсязі 10% на термінові потреби партнерів (пост конфліктне відновлення, підтримка біженців, подолання наслідків криз та надзвичайних ситуацій тощо).

Видимість – вдосконалення комунікації щодо ЄПС, а також покращення обізнаності щодо цієї політики та її результатів. Це має включати зміцнення зусиль у сфері стратегічних комунікацій, включаючи відповідну підтримку партнерів, а також підтримку незалежних ЗМІ у сусідстві.

Оновлена ЄПС запроваджує новий підхід до підготовки звітів, який на відміну від попереднього підходу (єдиний набір

звітування щодо прогресу усіх країн-партнерів одночасно), фокусуватиметься на досягненні цілей, спільно погоджених із партнерами. Звітування підтримуватиме роботу Рад асоціації, Рад співробітництва та інших заходів високого рівня. Крім того, Рада запрошує Високого представника та Комісію надавати регулярну інформацію про розвиток ситуації в сусідстві, відповідно до вимог регулювання Європейського інструменту сусідства (ENI).

Регіональний вимір оновленої ЄПС виходитиме поза межі сусідства у вирішенні спільних викликів. Високий представник та Комісія у взаємодії з Радою мають розробити нові тематичні рамки із зацікавленими партнерами ЄПС для налагодження співпраці з регіональних питань у сусідстві з державними та багатосторонніми акторами, а також іншими партнерами.

Друкується за: Оновлення Європейської політики сусідства/Політики Східного Партнерства [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=248772047&cat_id=248512913

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО – КОНЦЕНТРУЮЧИСЬ НА КЛЮЧОВИХ ПРІОРИТЕТАХ ТА КОНКРЕТНИХ ДОСЯГНЕННЯХ

Європейський Союз намагається ефективно протистояти всім викликам сьогодення, що пов'язані зі зміною геополітичної ситуації в Європі та світі. Передусім це стосується зовнішньополітичних та безпекових питань. Тому ЄС ухвалив спеціальний документ щодо взаємин з країнами Східного партнерства, враховуючи пріоритетні напрями співробітництва.

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО – КОНЦЕНТРУЮЧИСЬ НА КЛЮЧОВИХ ПРІОРИТЕТАХ ТА КОНКРЕТНИХ ДОСЯГНЕННЯХ

(Брюссель, 15 грудня 2016 р.)

I. ВСТУП

Відносини ЄС із сусідами регулюються **Глобальною стратегією**¹ та оновленою **Європейською політикою сусідства (ЄПС)**². Обидва ці документи закликають зосереджуватися на

¹ Глобальну стратегію політики Європейського Союзу у сфері закордонних справ та безпеки було представлено Високим Представником ЄС у червні 2016 року.

² У листопаді 2015 року було переглянуто Європейську політику сусідства.

досягненні загальної мети, яка полягає у посиленні стабілізації та стійкості наших сусідів. Саміт **Східного Партнерства**¹ (СхП), який відбувся у Ризі у 2015 році, та засідання Ради міністрів у травні 2016 році підтвердили спільну позицію щодо здійснення кроків у чотирьох ключових сферах:

- **економічний розвиток та ринкові можливості:** підтримувати країни-партнери із числа членів Східного Партнерства у їхньому русі у напрямку побудови диверсифікованих та динамічно зростаючих економік, створювати робочі місця у нових секторах, залучати інвестиції та сприяти кращій адаптивності до пошуку праці.

- **зміцнення інституцій та належне урядування:** боротьба проти корупції, зміцнення державного управління та допомога ефективному управлінню процесом реформ з метою створення сприятливого бізнес-середовища, економічного зростання та суспільного розвитку; підтримка співробітництва у сфері безпеки, особливо з метою вирішення конфліктів, запобігання кризовим ситуаціям, захисту цивільного населення проти нових загроз: всі найбільш значущі фактори для забезпечення безпеки громадян та безпечного інвестиційного клімату.

- **сполучення, енергетична ефективність, навколишнє середовище та зміна клімату:** сприяння встановленню транспортних зв'язків між ЄС та країнами Східного Партнерства, а також між самими країнами у регіоні, сприяння економічному розвитку, регіональній економічній інтеграції та мобільності населення; дії у сфері енергетики та клімату з метою зробити країни СхП менш вразливими до зовнішніх ризиків та допомогти їм розвивати стабільні економіки, що споживають менше вуглеводнів, залучають інвестиції та стоять на шляху стійкого розвитку;

- **мобільність та контакти між людьми:** зробити підприємництво та розвиток професійних компетенцій ключовими сферами для процесу модернізації та адаптації, збільшення можливостей для працевлаштування та власного розвитку; сприяти, зокрема, збільшенню можливостей для

¹ Східне Партнерство (СхП) - це спільна ініціатива ЄС, його країн-членів та шести країн-партнерів зі Східної Європи (Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія, Молдова та Україна).

працевлаштування молоді, сприяти обміну між людьми, а також підтримувати співпрацю у галузі досліджень та інновацій.

Усі ці більш чітко зосереджені зусилля забезпечують те, що всі заходи, які здійснюються в рамках СхП, передбачають активну співпрацю та залучення громадянського суспільства¹ в рамках окремо розроблених підходів, а також сприяють гендерній рівності та наданню рівних можливостей для жінок та дівчат відповідно до положень Плану дій ЄС щодо гендерних питань (GAP II).

В рамках цього підходу Східне Партнерство підтримує досягнення ключових глобальних цілей, встановлених документом ООН про Цілі стійкого розвитку 2030 року та Паризькою угодою про зміну клімату, які встановлюють напрямок шляху до розбудови сучасної економіки, з низьким рівнем використання вуглеводнів, та забезпечують важливі можливості для економічної трансформації, робочих місць та зростання.

Більше того, до наступного саміту, який відбудеться у листопаді 2017 року, очікуються важливі події і зміни у розвитку відносин ЄС та країнами СхП. До їх переліку слід віднести:

- Подальший прогрес у впровадженні Угод про асоціацію (УА)/ Глибоких і всеосяжних зон вільної торгівлі (ГВЗВТ) з Україною, Грузією та Молдовою;

- Нові рамкові концепції відносин ЄС з Вірменією та Азербайджаном:

 - Завершення роботи над новою двосторонньою угодою про співробітництво з Вірменією;

 - Початок переговорів про нову двосторонню угоду про співробітництво з Азербайджаном;

- Розширену співпрацю з Білоруссю, якою керує новостворена Координаційна група ЄС-Білорусь, що зафіксовано у вперше прийнятому Єдиному рамковому документі з підтримки, який охоплює період 2017–2020 років.

Схвалення або прогрес у Пріоритетах Партнерства / переглянутих Порядках денних асоціації, а також нові Єдині

¹ У тому числі комерційні та молодіжні організації.

рамкові документи з підтримки/Багаторічні індикативні програми згідно з переглянutoю ЄПС.

З метою максимізації впливу, потрібен більш сфокусований підхід для представлення громадянам конкретних вимірюваних результатів в рамках кожної з чотирьох пріоритетних сфер, погоджених у Ризі. Для досягнення цих цілей важливо забезпечити повну відповідність між політикою та інструментами фінансування, а саме фінансовими потоками в рамках Інструменту європейського сусідства, інших джерел фінансування від ЄС та дій Міжнародних фінансових інституцій (МФІ) через реорієнтацію політики в рамках Інвестиційного інструменту сусідства¹. Ключовим завданням є зростаюче залучення країн-членів та партнерів за допомогою політичного діалогу та координації на рівні Платформ та Комісій, а також на рівні двосторонніх відносин. На стратегічному рівні будуть використовуватися такі інструменти як ТАІЕХ² та Твіннінг³ – у якості каталізаторів реформ – а також інші засоби для підтримки процесів реформ та модернізації. Посилена стратегічна комунікація, включена з самого початку в програми ЄС, і яка здійснюється паралельно з їхнім впровадженням, також буде сприяти успішному виконанню програм та досягненню безпосередніх результатів.

З метою досягнення цих завдань було визначено 20 основних конкретних результатів, яких потрібно досягнути в рамках пріоритетів, прийнятих у Ризі – на основі вже існуючих зобов'язань як з боку ЄС, так і з боку країн-партнерів СхП. Кожний конкретний запланований результат доповнюється наступною інформацією: проміжні показники, яких треба досягнути до наступного саміту СхП у листопаді 2017 року; показники, яких потрібно досягнути до 2020 року; способи діяльності з метою досягнення результатів, та ключові залучені

¹ Головну увагу приділено підтримці малого та середнього бізнесу, сполученню та енергетичній ефективності.

² Інструмент, який об'єднує досвід державного сектора країн-членів ЄС і країн-бенефіціарів з метою підвищення співробітництва.

³ Технічна допомога та обмін інформацією, спеціально керована Euro Aid і Генеральним директором з питань розширення ЄК, з метою сприяння зміцненню політичного і економічного співробітництва в різних сферах, передусім у наближенні, застосуванні та виконанні законодавства ЄС.

виконавці. Там де це важливо, також долучено опис теперішнього стану справ. Така структура дозволяє цим 20 конкретним бажаним результатам виконувати функцію робочого плану, відповідно до якого будуть плануватися наші дії протягом наступного етапу Сх П на період до 2020 року. Ці перспективні бажані результати допоможуть у процесі виконання нами зобов'язань та дозволять легше здійснювати моніторинг успішності. Наступний розділ представляє ключові бажані конкретні результати відповідно до кожного з пріоритетів Ризького саміту.

II. ЗАПРОПОНОВАНІ КОНКРЕТНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ

Конкретні досягнення між секторального характеру

Досягнення амбітних результатів в рамках кожної з пріоритетних сфер, визначених у Ризі, вимагає об'єднання зусиль усіх учасників процесу. Відповідно, залучення країн-партнерів Східного Партнерства на усіх можливих рівнях, у тому числі на рівні громадянського суспільства є надзвичайно важливим. Динамічно функціонуючий сектор громадянського суспільства є надзвичайно важливим для розвитку приватного сектору, економічного зростання та соціальних інновацій. Окрім того, якісне ведення діалогу щодо реформування секторів може бути досягнуто лише за умови збільшення знання щодо технічних деталей та сильніших лідерських позицій організацій громадянського суспільства (ОГС).

Окрім того, негативні гендерні стереотипи, розбіжності в оплаті праці між чоловіками та жінками, вищий рівень безробіття серед жінок та складний доступ до кредитних ресурсів для жінок-підприємців вказує на потребу у більш потужній підтримці надання рівних прав для жінок та дотримання гендерного балансу у регіоні, з метою досягнення цілей в усіх сферах суспільств Східних Партнерів.

Нарешті, здійснюється посилення присутності ЄС у публічному просторі з чітким наголосом на ключових пріоритетних сферах підтримки з боку ЄС та політиці брендингу/інформування про роль ЄС в реалізації найважливіших ініціатив з метою забезпечення кращої присутності ЄС у публічному просторі та зовнішньої діяльності. Найбільш повні інформаційні повідомлення ЄС у країнах-

партнерах СхП матимуть своїм наслідком краще розуміння та більш високий ступінь довіри до ЄС серед громадян у країнах СхП.

Беручи до уваги усі ці зауваження, пропонуються такі горизонтальні результати:

1. Буде взято курс на більш структуровану взаємодію із ширшим колом організацій громадянського суспільства. Це дасть змогу урядам країн-партнерів краще впроваджувати процеси модернізації, застосовуючи інноваційний потенціал ОГС. <...>

2. Гендерна рівність та недопущення дискримінації будуть у фокусі уваги в процесі діяльності здійснюваної у рамках Східного Партнерства з метою забезпечення повного доступу з боку суспільства в країнах-партнерах. <...>

3. Буде забезпечено кращу, більш чітку та індивідуалізовану діяльність у сфері стратегічних комунікацій, що призведе до кращого розуміння та більш високого ступеня довіри до ЄС серед громадян країн СхП. <...>

Пріоритетна сфера I: Економічний розвиток та ринкові можливості

Економічний та соціальний розвиток, а також підтримка процесів трансформації перебувають у фокусі діяльності ЄС з метою забезпечення стабільності в країнах-сусідах ЄС.

Основою такого економічного розвитку є макроекономічна стабільність. ЄС пропонує методичні рекомендації у цій сфері країнам-членам Східного Партнерства шляхом проведення постійного діалогу з макроекономічних питань. Для тих країн-сусідів, які зіштовхнулися із гострими макроекономічними та зовнішніми фінансовими труднощами, ЄС готовий надати макроекономічну допомогу за умови виконання певних попередніх умов. Програми макрофінансової підтримки ЄС (МФП) надали значну (хоча й тимчасову) допомогу країнам, які потребують такої підтримки, з метою відновлення їхньої макроекономічної стабільності, одночасно просуваючи необхідні структурні реформи, у тому числі у сфері керування економікою. Програми МФП ЄС здійснюються у тісній координації та взаємно доповнюються програмами міжнародних фінансових установ, серед яких найбільш відомі Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) та Світовий Банк.

Окрім зміцнення макроекономічної стабільності шляхом проведення здорової економічної політики, зокрема, фіскальної,

монетарної політики та політики курсу обміну валют, країнам СхП потрібно вирішувати проблему досягнення прогресу у процесах економічних трансформацій, тобто впроваджувати реформи з метою трансформування та відкриття економік країн, а також створювати привабливе середовище та належні умови для інвестицій у приватному секторі та у сфері ведення бізнесу. Це також допоможе створити стабілізувати ринок праці.

ЄС підтримує наміри розвиватися у цьому напрямку за допомогою покращення доступу на ринки, а також підтримуючи інновації та розвиток малого і середнього бізнесу (МСБ). Дійсно, підприємства МСБ в регіоні СхП мають справу з перепонами, які не дають їм змоги реалізувати свій потенціал у повній мірі та збільшити продуктивність праці, – у тому числі складне середовище для операційної діяльності; відсутність належних знань та вмінь (в тому числі, у сфері маркетингу) для того, щоб заснувати та розвивати свій бізнес; поганий стан діалогу між державою та приватним сектором; бар'єри на шляху доступу на зовнішні ринки та обмежений доступ до фінансів. Підтримка МСБ з боку ЄС, формалізована у рамках нового бренду EU4Business (Євросоюз для бізнесу) відіграє ключову роль у вирішенні цих питань та отриманні нових можливостей. Країни-партнери СхП також модернізують власні економіки у сферах сільського господарства, озеленення економіки та цифрових ринків за рахунок допомоги від ЄС та МФІ.

Цифрова економіка широко визнається як сфера, де поки ще не реалізувався потенціал як ЄС, так і країн-партнерів. Вона відіграє ключову роль для соціального та економічного розвитку, для зростання та створення робочих місць. Підтримка з боку ЄС процесів гармонізації цифрових ринків у країнах СхП здійснюється у рамках нового бренду EU4Digital («ЄС для цифрового світу»).

З огляду на висловлені зауваження, в рамках Пріоритету I пропонуються наступні конкретні досягнення:

4. Основні заходи, у тому числі у регуляторному середовищі, що здійснюються країнами-партнерами за підтримки ініціативи EU4Business будуть – одночасно із проведенням реформ у галузі управління – робити внесок у поліпшення інвестиційного клімату та середовища для діяльності бізнесу, а також дозволять розкрити потенціал МСБ (малий та середній

бізнес) до зростання. Більш конкретно, ці фактори сприятимуть поліпшенню:

- Бізнес-клімату, у тому числі 10-ти принципів Акту з малого бізнесу (АМБ), шляхом виконання рекомендацій за результатами оцінки реалізації АМБ у 2016 році¹.

- Послуг, що надаються МСБ сотнями організацій з підтримки бізнесу у рамках мережі Східного Альянсу;

- Якості діалогу між державним та приватним сектором;

- Доступу до фінансових ресурсів для малих компаній у всьому регіоні, дозволяючи їм здійснювати необхідні інвестиції капіталу;

- Інформуванню МСБ щодо ринкових можливостей в ЄС та доступної підтримки з боку ЄС за допомогою інформаційного порталу EU4Business у всіх 6-ти країнах. <...>

5. Прогалини у доступі до фінансів та фінансової інфраструктури² – ця проблема буде вирішуватися шляхом ефективного впровадження реформ задля економічного розвитку та трансформації. <...>

6. Створення нових можливостей для працевлаштування на місцевому та регіональному рівнях буде підтримано шляхом виконання програм ЄС, спрямованих на диверсифікацію економічної діяльності та зменшення розбіжностей (тобто, розбіжностей між областями у країнах та між сільською та міською місцевостями). Нова ініціатива «Мери за економічне зростання» (M4EG) буде спрямована на мобілізацію щонайменше 30 представників місцевої влади у регіоні СхП, які візьмуть на себе зобов'язання розробити передові місцеві стратегії, ціллю яких є зростання ВВП/на душу населення та створення нових можливостей для працевлаштування. <...>

¹ АМБ містить наступні принципи: навчання щодо ведення підприємництва та жіноче підприємництво, банкрутство та другий шанс для МСБ, регуляторна основа для вироблення нормативно-правової бази щодо діяльності МСБ, операційне середовище для МСБ, послуги підтримки для МСБ та стартапи, державні закупівлі, доступ до фінансових ресурсів для МСБ, стандарти та технічні регламенти, навички підприємництва, інновації, МСБ в «зеленій» економіці, інтернаціоналізація МСБ.

² Наприклад, реформа банківського сектору та законодавство, поліпшені кредитні/закладові реєстри, краще фінансове звітування та аудит, заходи, які уможливають ринки капіталу, такі як розвиток мікро-кредиту, лізинг, факторинг та страхування.

7. Гармонізація цифрових ринків буде розвиватися з метою усунення існуючих перешкод та бар'єрів на шляху до забезпечення всеєвропейських послуг з електронного урядування та е-бізнесу. Результатом стануть кращі послуги, що надаються онлайн за кращими цінами та пропонують більший вибір; це сприятиме залученню інвестицій та різко збільшить кількість робочих місць. Існуючі компанії отримають можливість зростати швидше, бізнес-стартапи будуть створюватися легше.

8. Буде підтримано прогрес у реалізації ПВЗВТ. Початок поступового введення режиму ПВЗВТ між ЄС та Грузією, Молдовою та Україною, відповідно, є проміжним індикатором успіху для СхП. Цей амбітний процес створив умови для економічної інтеграції країн, що підписали Угоду, з Європейським Союзом – з огляду на нові торговельні та інвестиційні можливості, що відкриваються перед бізнесом, а також – зважаючи на зобов'язання про наближення регуляторних умов – для спрямування влади на шлях здійснення внутрішніх реформ у сферах, що стосуються торгівлі. Для досягнення цього, маючи на меті ефективно скористатися перевагами ПВЗВТ, країни, що підписали Угоду, залучаються до планування та впровадження реформ, які суттєво змінюють загальнонаціональне середовище для діяльності бізнесу – внаслідок поступового наближення національних стандартів, законодавства та правил до законодавства, стандартів та правил ЄС. Це принесе користь країнам, які підписали угоди, та компаніям з цих країн. Більше того, громадяни цих країн скористаються з переваг ширшого вибору продуктів на ринку (не тільки імпортованих, але також створених у країнах в результаті зростаючої конкуренції), більш високоякісних та безпечніших продуктів та послуг з огляду на більш високі стандарти захисту споживачів.

Конкретні бажані досягнення, вказані нижче, відображають безпосередні економічні переваги від ПВЗВТ (більший об'єм торговельних та інвестиційних потоків), а також аспекти якості¹. <...>

¹ Наприклад, з метою еквівалентності заходів щодо забезпечення безпеки харчових продуктів; просування реформ у сфері технічних бар'єрів у торгівлі у Грузії, Молдові та Україні, а також прогрес у діалозі з регуляторних питань, просуваючись до майбутніх переговорів про Угоду щодо оцінки відповідності.

Пріоритет II: Зміцнення інституцій та належне урядування

Вдосконалене урядування та реформа системи правосуддя знаходяться в основі будь-яких інших державних політик, зокрема, виступаючи передумовою економічного зростання та довіри громадян до держави. Тільки у випадку, коли наявна належним чином функціонуюча система правосуддя, є шанс, що фундаментальні права будуть дотримуватися, а рівень злочинності, корупції та насильства буде знижено. Функціонуюча правова система та ефективне державне управління, вільне від корупції, є також вкрай важливими для бізнес-середовища. Також, тісніше співробітництво у сфері безпеки, як це запропоновано «Оглядом ЄПС» також поліпшить рівень стійкості країн-партнерів та інституційні ресурси.

Враховуючи це, у рамках Пріоритету II пропонується працювати над досягненням наступних результатів:

9. Буде посилено механізми верховенства права та боротьби з корупцією шляхом: вдосконалення діяльності за допомогою врахування найкращих прикладів¹; забезпечення ефективного виконання законодавства² та впровадження інституційних змін; подальшого розвитку механізмів боротьби з корупцією відповідно до міжнародних стандартів та рекомендацій; запровадження оперативніших, більш прозорих та ефективних процесів поліпшення інвестиційного та бізнес-клімату – таким чином, позитивно впливаючи на економічний розвиток. <...>

10. Імплементацию найбільш важливих реформ у сфері судочинства буде підтримано за допомогою найбільш важливих кроків, спрямованих на зміцнення незалежності, об'єктивності, ефективності та підзвітності судових органів, наприклад, процедур щодо найму на основі високих професійних якостей, процедур щодо розгляду випадків конфліктів інтересів та дисциплінарної відповідальності, а також зафіксованої історії

¹ Наприклад, створення Національного Антикорупційного Бюро в Україні, а також спеціалізованих прокурорських антикорупційних підрозділів або структур.

² Усі країни Східного Сусідства є підписантами Конвенції ООН щодо боротьби із корупцією. Європейська комісія також є підписантом Конвенції від імені Європейського Союзу. Це найбільш комплексний антикорупційний інструмент, і країни, виходячи із своїх зобов'язань відповідно до Конвенції, повинні, серед іншого, створити системи для перевірки майнових декларацій та розгляду випадків конфліктів інтересів.

успішно впроваджених практик. Окрему увагу буде приділено демонстрації досягнутих результатів шляхом погодження ключових індикаторів на період до 2017 року. Додаткові заходи включають створення інформаційно-комунікаційних систем для судових структур, у тому числі розподіл справ за допомогою випадкового алгоритму та вдосконалення системи виконання судових рішень. <...>

11. Підтримку буде надано впровадженню реформи державного управління відповідно до Принципів державного управління, наслідком чого має стати створення професійних, деполітизованих, підзвітних та етичних органів державного управління, які забезпечують державні послуги високого рівня для громадян та бізнесу за допомогою таких кроків, як: окреслення ролей, обов'язків та кар'єрних шляхів для державних службовців; вдосконалення інклюзивної та такої, що базується на доказових даних, політики, розробки законодавства та оцінки впливу, моніторингу та оцінки політик; краща підзвітність; вдосконалення менеджменту та прозорість державних фінансів; підсилення прав громадян на добре управління, доступ до інформації та адміністративне правосуддя; а також вдосконалення надання послуг за допомогою запровадження послуг електронного урядування та добре налагоджених адміністративних процедур. <...>

12. Буде посилено стійкість країн-партнерів шляхом тіснішого співробітництва у галузі безпеки громадян. Метою є підтримка партнерів, у тому числі за допомогою проєктів посилення інституційної спроможності для забезпечення безпеки населення; для того, аби зробити країни більш стійкими до загроз їхній безпеці та бути краще підготовленими до недопущення конфліктів і криз та реагування на них. <...>

Пріоритет III: Взаємозв'язки між системами, енергетична ефективність, навколишнє середовище та зміни клімату

Кращі транспортні зв'язки надають необхідну інфраструктуру для створення нових можливостей для економічного розвитку та уможливлення більш тісної комунікації та обмінів між ЄС та країнами-партнерами, а також між самими країнами-партнерами. Подібним чином, зв'язки між

енергетичними мережами та надійне енергопостачання допоможе країнам-партнерам знизити енергозалежність та зміцнить їхню стійкість. Стосовно навколишнього середовища, нещодавно політичні зобов'язання продовжувати курс на перехід до екологічних джерел було підкріплено успішним підписанням «Паризької кліматичної угоди» та схваленням «Цілей стійкого розвитку», а також схваленням «Міністерської декларації країн СхП щодо співробітництва у галузі навколишнього середовища та зміни клімату». Більш енергійні заходи щодо адаптації та зменшення ризиків зміни клімату допоможуть країнам-партнерам розбудовувати ефективніші економіки, стаючи водночас менш вразливими до негативного впливу зміни клімату. До того ж, розробка нормативно-правової бази та державних політик для економіки із більш багатооборотним використанням продукції та інфраструктурою, що не завдає шкоди клімату, є надзвичайно важливими для добробуту громадян та для відкриття нових економічних можливостей.

Зважаючи на це, в рамках Пріоритету III пропонується досягнення наступних результатів:

13. Прогрес у розширенні головних мереж TEN-T буде підтримано відповідно до довготермінового інвестиційного плану дій, розробленого за участю усіх ключових стейкхолдерів (у тому числі, міжнародних фінансових організацій) з метою закінчення створення мережі TEN-T до 2030 року. Це не тільки зробить торгівлю ефективнішою, але також зміцнить керування транспортними та логістичними системами у країнах-партнерах. Також буде досягнуто прогресу на шляху до підписання Угод про єдиний авіаційний простір. <...>

14. Буде зміцнено безпеку енергопостачань за допомогою посилення зв'язків між газовими та електричними мережами серед країн-партнерів, а також між ними та ЄС. Це буде зроблено, зокрема, у ході нинішньої діяльності у рамках Енергетичної спільноти, та шляхом розробки об'єктивної методології визначення найбільш важливих проектів у сфері сполучення та взаємозв'язків із залученням країн-партнерів, які не є сторонами-учасниками Енергетичної спільноти. До того ж, в рамках ініціативи EU4Energy, буде досягнуто ефективності та прозорості енергетичних ринків шляхом вдосконалення

доступності та якості даних для споживачів, інвесторів, вчених та розробників державних політик, а також за допомогою кращої обробки, аналізу та трансляції даних у відповідні політичні рішення¹. <...>

15. Буде здійснено рішучі кроки на шляху удосконалення енергетичної ефективності та використання відновлювальної енергії, а також зменшення викидів парникового газу, відповідно до Паризької угоди про зміну клімату за допомогою:

- Узгодження фінансових інструментів з планами, які просувають представники ЄС, МФІ та СхП з відповідними національними політиками/законодавствами та заходами на рівні країн СхП, з метою зменшення інтенсивності енергетики, сприяння енергетичній ефективності та збільшення вироблення енергії добутої за допомогою відновлювальних джерел²;

- Впровадження планів SECAP (Плани дій щодо сталої енергетики та клімату) за допомогою програми Конгресу мерів для зменшення викидів CO₂ до позначки більше 20% у 2020 році з можливим зростанням до принаймні 30% відповідно до Паризької угоди;

- Реалізація програми підтримки МСБ з метою стабільного ефективного використання енергії³, забезпечуючи спільну синергію між програмами EU4Business та EU4Energy;

- Допомога у розробці національних довготермінових (на період до половини сторіччя) стратегій розвитку щодо низьких викидів парникового газу⁴;

- Підтримка у створенні національних структур, що здійснюють моніторинг викидів, звітування та перевірку офіційних даних. <...>

Навколишнє середовище та адаптація до зміни клімату буде підтримуватися шляхом вдосконалення використання водних ресурсів та транскордонної співпраці, висування тем захисту навколишнього середовища як пріоритетних, розробки більш розумних стратегій управління у сфері навколишнього середовища, а також сприяння стійкості до зміни клімату, беручи

¹ Деякі заходи у галузі енергетичної безпеки можуть включати, коли це доречно, «сусідів сусідів», наприклад, Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан.

² Збільшене співробітництво з МФІ у пілотних країнах.

³ Підтримка з боку ЄС: 55 мільйонів євро.

⁴ Має бути повідомлено до Секретаріату Рамкової конвенції ООН про зміну клімату.

до уваги біоекономічну концепцію¹. Ці дії, зокрема, матимуть такі наслідки:

- заощадження для громадян в обсязі 200–300 євро на родину на рік² ;

- вища продуктивність сільського господарства та промисловості (тобто, вищі врожаї та більш оптимальне використання біомаси, у тому числі залишків та органічних відходів для біоіндустрії);

- Створення необхідної основи для досягнення зростання до 2% ВВП за рахунок уникнення передчасних смертей та відповідних економічних наслідків забруднення навколишнього середовища та негативних наслідків зміни клімату;

- Покращення здоров'я та якості життя громадян як результат зниження рівня забруднюючих факторів у повітрі та воді;

- Краща підготовленість та менша вразливість громадян до надзвичайних погодних умов³. <...>

Пріоритет IV: Мобільність та контакти між людьми

Мобільність та контакти між людьми наближують суспільства країн ЄС та країн- партнерів, а також пропонують відчутну користь для громадян. Лібералізація візового режиму сприяє руху людей та диверсифікації професійних крос-регіональних мереж.

Високопрофесійна, освічена робоча сила є найбільш важливим ресурсом для економіки та робить внесок у створення відкритого обігу знань та досвіду, для збільшення зростання та конкурентоздатності, а також для побудови гармонійного та заможного суспільства. Інвестиції в освіту здійснюють відчутний вплив на системи та політики освіти. Якість та відповідність освіти у країнах СхП будуть й надалі підвищуватися, акцентуючи окрему увагу на питаннях модернізації та реформ відповідно до стандартів європейської сфери вищої освіти.

Потрібно докласти зусиль у наданні підтримки та збільшення прав і можливостей для молодого покоління, особливо що стосується розвитку їхніх вмінь та розвитку

¹ Ref. COM(2012)60 final.

² або близько 1–1.5% ВВП окремих країн.

³ Виходячи з минулого досвіду, може складати до 1 млрд. євро для однієї країни.

навичок працевлаштування. Формальна та неформальна освіта забезпечує ключовими навичками для освітнього та професійного розвитку, підвищуючи здатність до отримання належної праці та сприяючи громадському залученню. До того ж, координацію між освітніми системами та ринком праці можна удосконалити, зокрема, посилюючи зв'язки між освітою та світом праці; сприяючи профтехосвіті, стажуванням, тренінгам та отриманню робочого досвіду; поліпшуючи якість та привабливість середньої спеціальної освіти; сприяючи отриманню найважливіших професійних вмінь, у тому числі у сфері ІКТ та підприємництва, а також так званих «м'яких навичок» (тобто, комунікації та міжособистісних відносин). Слід підтримувати розвиток людського капіталу, акцентуючи увагу на тих професійних вміннях, які є важливими для ринку праці, а також за допомогою заходів у сфері праці, узгоджених з системами соціального захисту з метою послаблення тиску, пов'язаного із трансформаціями на ринку праці.

Співробітництво у сфері культури збагачує контакти між суспільствами та сприяє культурній різноманітності і міжкультурному діалогу. Участь трьох країн СхП у програмі «Креативна Європа» збільшує можливості для культурних обмінів та сприяє навчанню на горизонтальному рівні. Підтримка розвитку креативних та культурних секторів, яку надає Програма культури ЄС-СхП II є важливим елементом, що доповнює соціальний та економічний розвиток країн-партнерів СхП.

Нарешті, створення кращих зв'язків між ініціативами та результатами у сфері досліджень та інновацій і ринковими запитами та можливостями допомогло б активізувати використання ринком результатів досліджень та вдосконалити конкурентоздатність та інновації в економічному розвитку.

З огляду на це у рамках Пріоритету IV пропонується досягнути наступних конкретних результатів:

17. Буде підтримано Діалог щодо лібералізації візового режиму та партнерства у сфері мобільності, що має на меті запровадження безвізового режиму з Молдовою, Грузією та Україною, а також, можливе з часом відкриття діалогу щодо лібералізації візового режиму з Вірменією та проведення перших зустрічей на високому рівні з Білоруссю та Азербайджаном. <...>

18. В рамках нової ініціативи EU4Youth буде надаватися сприяння лідерству та підприємництву молоді; ця ініціатива, зокрема, до 2020 року планує підтримати 100 молодіжних організацій. Більше 20 000 студентів та співробітників навчальних закладів будуть навчатися, викладати або проходити тренінги завдяки можливостям навчання та обміну, які дає програма Erasmus+. Також очікується, що програма Erasmus+ залучить більш ніж 60 000 молодих людей та молодих робітників з країн-партнерів СхП у рамках спільних неформальних навчальних заходів, організованих для молоді і їх однолітків з Європи. Участь країн СхП у програмах Erasmus+, «Креативна Європа», COSME і Горизонт 2020, у тому числі у заходах програми ім. Марії Склодовської-Кюрі, відкриває нові можливості для поїздок з метою навчання і обміну держслужбовців, бізнесу, професіоналів, студентів та науковців. Ці заходи надалі підтримуються за допомогою нових інструментів на базі ІТ, таких як EaP Connect, що дозволяє дослідникам та студентам у країнах СхП віртуально співпрацювати з їхніми партнерами у більш ніж 10 000 дослідницьких та освітніх закладів у Європі. Усі ці заходи підтримуватимуть більш всеосяжні дії щодо розвитку навичок і вмій. <...>

19. Буде створено Європейську школу Східного Партнерства з метою забезпечення високоякісної освіти студентів з країн СхП; збільшення їхніх освітніх можливостей та можливостей у сфері працевлаштування; а також сприяння співробітництву, мультикультурному розумінню, толерантності, фундаментальним цінностям, і, зокрема, кращому розумінню ЄС та його діяльності у регіоні. <...>

20. Буде надано сприяння інтеграції систем досліджень та інновацій СхП та ЄС за допомогою нової ініціативи EU4Innovation, яку спрямовано на покращення можливостей працевлаштування та кар'єрних перспектив дослідників; фінансування досліджень та інновацій на конкурентній основі; збільшення відкритості національних програм досліджень, інновацій та інфраструктури; підтримку розбудови інституційної спроможності для визначення та впровадження належних

регулятивних правил у сфері досліджень та інновацій; а також сприяння партнерству дослідників і промисловості.

Друкується за: Східне партнерство – Концентруючись на ключових пріоритетах та конкретних досягненнях [Електронний ресурс] / Національна платформа Форуму громадянського суспільства Східного партнерства – Режим доступу: <http://eap-csf.org.ua/klyuchovi-prioriteti-shidnogo-partnerstva-na-2017-2020-rr>

СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО В ЗАГАЛЬНОМУ ЗВІТІ ЄС ЗА 2016 РІК

Посилення уваги до питань спільної безпекової та зовнішньої політики для держав ЄС, пов'язані з процесами та подіями, що відбуваються в Європі та світі й становлять серйозні виклики та небезпеки для європейської спільноти. Європейська політика сусідства стала одним з пріоритетів оновленої зовнішньої і безпекової стратегії ЄС, в якій Східне партнерство займає своє чільне місце.

ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ ЄС ЗА 2016

РОЗДІЛ 9. ПОСИЛЕННЯ ЄС ЯК ГЛОБАЛЬНОГО ГРАВЦЯ

Політика сусідства

Відносини з країнами, які знаходяться на півдні та сході кордонів ЄС мають вирішальне значення. Ця взаємодія регулюється ЄПС, яка була переглянута в 2016 році. Політика пропонує справжнє партнерство між ЄС та сусідніми країнами на основі ефективного управління, політичних, економічних, безпекових питань та міграційної політики. <...>

Східне партнерство

Політика ЄС щодо країн на сході носять комплексний характер і враховує специфіку окремих країн. Широкий спектр взаємодії зосереджений на пріоритетних сферах, наприклад соціально-економічному розвитку, ефективному управлінні та енергоефективності, спрощенні контактів між людьми ЄС та східних сусідів задля зустрічей, роботи, навчання і подорожей.

ЄС має Угоди про асоціацію, які включають ПВЗВТ з Грузією, Молдовою і Україною. Угоди з Грузією і Молдовою вступили в силу в липні.

Також проводилися більш тісні контакти з Вірменією, Азербайджаном і Білоруссю. Значний прогрес був досягнутий стосовно безвізу для українців і грузин для перебування в ЄС.

Підтримка політичних і економічних реформ в Україні була пріоритетом ЄС протягом року, за істотної фінансової підтримки, яку надає в рамках Європейського інструменту сусідства (€ 200 млн. для нових програм, спрямованих на прозору і підзвітну систему управління), гуманітарна допомога (22,4 млн. €) і макрофінансова допомога (2210000000 €). Брюссель і Київ також провів переговори щодо поставок газу.

ЄС продовжує наполягати на мирному врегулюванні конфлікту в східній частині України через повне виконання Мінських угод. ЄС продовжив свої санкції проти Росії за її незаконну анексія Криму і Севастополя та її роль в дестабілізації України.

Росія

На початку 2016 року держави-члени підтвердили принципи, що визначають підхід ЄС до Росії. Вони включають в себе повне виконання Мінських угод, зміцнення відносин зі східними партнерами та іншими сусідами, особливо в Центральній Азії, зміцнення внутрішньої стабільності ЄС, вибіркоче залучення Росії до розробки питань, що становлять інтерес ЄС, таких як зовнішня політика, глобальні питання, й посилення підтримки з боку ЄС російського громадянського суспільства і контактів між ЄС та російськими громадянами.

За відсутності повного виконання угод, Мінських санкції, введені 2014 року у відповідь на дії Росії в Україні, залишаються. Подальше погіршення ситуація з правами людини в Росії і зростаючий тиск на громадянське суспільство, як і раніше залишаються пріоритетом порядку денного ЄС.

Друкується за: The EU in 2016 – General Report on the Activities of the European Union [Електронний ресурс] / EU Law and Publications – Режим доступу: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-publication/99c8732c-094a-11e7-8a35-01aa75ed71a1>

Контрольні запитання та завдання:

1. Поясніть роль України серед інших учасників СхП для країн Європейського Союзу.

2. Дайте оцінку діяльності ФГС СхП в наближенні країн-учасниць до стандартів ЄС. Яким ви бачите завдання молоді в роботі Форуму?

3. Проаналізуйте основні досягнення та невдачі діяльності Східного партнерства за час існування.

4. Визначте причини розколу, зумовлені українською кризою, серед країн-учасниць СхП. Висловіть власне бачення подальшого існування формату Східного партнерства для країн-учасниць і для ЄС.

5. Оцініть перспективи євроінтеграційного поступу України, Молдови, Грузії в межах формату Східного партнерства на сучасному етапі. Обґрунтуйте свою позицію.